

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle §60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích

Abstrakt

Máte v rukou bakalářskou práci, jejíž teoretická část má za úkol přiblížit problematiku zneužívání alkoholu u nezletilých všeobecně.

Pohlížím na alkohol jako na dlouho podceňovanou drogu, která má nesmírný vliv na naši společnost. Tato práce se zabývá důvody alkoholismu u nezletilých. Velký důraz kladu na vliv prostředí na jedince, především se věnuji rodině. Dále hodnotím konflikt se společností, kdy outsider je ten, kdo nepije, pozastavuji se i nad vlivem masmédií na celkový životní trend dnešní mládeže.

Kapitola týkající se prevence zneužívání alkoholu nezletilými se věnuje ve větší míře prevenci v rodině, ale obsahuje i zmínku o prevenci ve školách

V praktické části se zabývám zmapováním situace právě na Pardubicku. Kvantitativní výzkum metodou dotazníkového šetření jsem provedla na Gymnáziu Josefa Ressela v Chrudimi a na Soukromé hotelové škole v Chrudimi.

Klíčová slova : alkohol, nezletilí, rodina, prevence

Title: Alcohol abuse in Pardubice region by teenagers

Abstract

You are holding a Bachelor work whose theoretical part aims to approach the problems of alcohol abuse by teenagers in general. I regard alcohol as a drug which has a great influence on our society and which been underestimated for a long time. This work deals with the reasons of alcoholism among teenagers. I accentuate the influence of background, especially the family background.

I further evaluate the conflict in society, where the outsider is the person who does not drink. I also deal with the influence of media on today's youth's lifestyle.

The chapter referring to prevention of drug abuse by teenagers depicts mostly prevention in family, but it also contains a mention of prevention in schools.

In the practical part I deal with mapping the situation in Pardubice region. Quantitative research was carried out with the use of questionnaire method at Josef Ressel Gymnasium in Chrudim and in Private hotel school in Chrudim.

Key words: alcohol, teenagers, family, prevention

Poděkování:

V první řadě chci poděkovat svému vedoucímu práce za podnětné. Děkuji, pane doktore Kocando!

Nesmírný dík také patří magistře Švihlíkové, která mi svou vstřícností, ochotou a zapálením pro věc umožnila provést kvalitní výzkum na Gymnáziu Josefa Ressela. Dále děkuji všem studentům, jež mi ochotně vyplnili dotazník.

Děkuji své rodině a přátelům za podporu v období tvorby.

Děkuji doktoru Karlu Nešporovi za to, že opravdu pomáhá lidem, není hnán mamonem a uveřejňuje své hodnotné publikace bezplatně na internetu.

Obsah:

	strana
Úvod.....	6
1. Alkohol - největší zloděj let.....	7
1.1 Alkohol jako podceňovaná droga.....	8
1.2 Škody působené alkoholem.....	8
1.2.1 Démon alkohol mezi dětmi a mladistvými.....	9
1.2.2 Rizika zneužívání alkoholu u nezletilých.....	9
1.2.3 Alkohol, mládež a silniční doprava.....	10
1.3 Alkohol jako průchozí droga.....	10
1.3.1 Průchozí drogy.....	11
2. Důvody zneužívání alkoholu u nezletilých.....	13
2.1 Vliv prostředí na vznik poruch chování dítěte.....	13
2.1.1 Co ovlivňuje to, zda dítě bude nebo nebude pít alkohol.....	14
2.2 Masmédia.....	18
2.2.1 Typické reklamní triky používané k propagaci škodlivých látek.....	19
2.3 Vliv alkoholu na důležité životní nároky.....	24
3. Prevence jako základ úspěchu v boji proti zneužívání alkoholu nezletilými.....	26
3.1 Rodiče jako nositelé hodnot a vzor pro dítě.....	29
3.1.1 Prevence s ohledem na věk dítěte.....	29
3.2 O účinných a neúčinných formách prevence ve školách a ve společnosti.....	31
3.2.1 Prevence ve školách.....	32
4. Praktická část.....	34
4.1 Hypotézy.....	34
4.2 Cíl výzkumu.....	34
4.2.1. Již existující podobný celostátní výzkum.....	35
4.3 Metodologie.....	35
4.4 Vyhodnocení získaných informací.....	36
4.4.1 Charakter respondentů.....	37
4.4.2 Vyhodnocení otázek, grafy.....	39
4.5 Porovnání výsledků šetření s hypotézami.....	54
4.6 Závěr výzkumu.....	57

Závěr.....	59
Seznam citací.....	61
Příloha.....	63

Úvod

„Vino působí, že i moudrý zbloudí.“

Šalamoun

„Jak vidí problém pití alkoholu u nezletilých ředitel pardubické Pedagogicko–psychologické poradny Jiří Knoll?

„Dnešní děti získávají vztah k alkoholu už ve velmi brzkém věku. Zřejmě ho vidí u rodičů nebo ve svém okolí, a tak ho záhy přijmou jako běžnou věc.“¹

Ráda bych v této práci zjistila, co je pravdy na slovech ředitele Pedagogicko- psychologické poradny v Pardubicích Jiřího Knolla.

Zda opravdu děti vidí požívání alkoholu u rodičů, načež ho chápou jako přirozennost a sami ho konzumují ve věku, kdy je požívání alkoholu podle zákona zákon č. 37/1989 sb o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi trestné, ale hlavně ohrožující ochranu zdraví a kvalitu života, jak se píše v Evropské Chartě o alkoholu, která byla přijatá členskými státy EU v roce 1995, ze které později vycházela i Deklarace – mládež a alkohol, přijatí ve Stockholmu 21.2. 2001.

Cílem práce není analýza těchto důležitých dokumentů týkajících se alkoholu a dětí, mládeže, nýbrž podled na alkohol jako na dlouho podceňovanou všudypřítomnou drogu, která sebou nese jistá rizika, způsobuje značné škody na zdravém rozvoji dětí a mládeže.

Hodlám natítnit i možné důvody existence tohoto patologického jevu mezi nezletilými.

Dále si kladu za úkol věnovat se otázce prevence, a to hlavně té, která má vycházet ze samotné rodiny, které by ovšem měla umět efektivně spolupracovat se školou či jinou společností okolo nezletilého.

V praktická část této práce se týká zmapování situace zneužívání alkoholu u nezletilých na Pardubicku.

---

¹ Dvořák, T., : *Alkohol u dětí? Móda říká psycholog* [online]. c2009 [cit. 23.2.2009] . Dostupné z : http://kolinsky.denik.cz/z_domova/alkohol_deti_psycholog_20080209.html .

1. Alkohol - největší zloděj let

„Lekáme se cholery a přece je alkohol mnohem horší metlou než cholera.“

Honoré De Balzac

„Podle materiálů Světové zdravotnické organizace připraví právě alkohol lidstvo ze všech drog o nejvíce let života. K nejčastějším příčinám smrti u dětí dospívajících patří úrazy, dopravní nehody, otravy a násilné jednání. Na všech těchto příčinách se spolupodílí podstatným způsobem právě alkohol.“¹

Bohužel české děti jsou zneužíváním alkoholu významně ohroženy. V první řadě za to může dostupnost alkoholu, která je pro děti vysoká u prodejců a často i v rodině, i když je to v rozporu se zákonem.

Tristní je zdanění alkoholu, zejména piva, které je nepochopitelně nízké a nebere v úvahu ekonomické škody, které alkohol společnosti působí (násilná trestná činnost, vyšší nemocnost, nižší produktivita práce, poškození plodu, jestliže alkohol pijí těhotné ženy atd.).

„I na děti navíc působí masivní a téměř všudypřítomná reklama alkoholických nápojů. O tom, že rodičům společnosti zatím dostatečně nedaří předcházet problémům s alkoholem, svědčí následující zneklidňující skutečnosti. Podle šetření prováděného Dr. Csémym a spol. v roce 1998 bylo v životě opilých 2x nebo častěji 36,5 % patnáctiletých chlapců a 22,5 % stejně starých dívek. Asi vás nepřekvapí zjištění, že u dětí, které uvedly v 2x nebo častěji opilost, došlo v průběhu posledních 12 měsíců více než 2x častěji k úrazu, který si vyžádal lékařskou péči.“²

---

¹ NEŠPOR, K.: „Průchozí“ drogy: co by měli vědět rodiče a další dospělí, kteří se starají o děti a dospívající. 1. vydání. Praha: Státní zdravotní ústav, 2002. 28 s. ISBN 80-7071-198-1. str 4

² NEŠPOR, K.: „Průchozí“ drogy: co by měli vědět rodiče a další dospělí, kteří se starají o děti a dospívající. 1. vydání. Praha: Státní zdravotní ústav, 2002. 28 s. ISBN 80-7071-198-1. str. 5

1.1 Alkohol jako podceňovaná droga

„Vino šeptá: Kolik jsem přineslo dobra to nevím, ale neštěstí, které jsem způsobilo, je nekonečné.“

Arménské přísloví

Zastávám názor, že alkohol patří do kategorie drog tvrdých, jelikož je silně návykový a hlavně nenápadný a právě tato latentnost ho řadí jednoznačně do této skupiny.

V psychicky těžkých obdobích se stává všudypřítomnou berličkou, jež k tomu všemu, ještě patří k mnoha různým rituálům. Průsečík všech těchto argumentů mi můj názor jen potvrzuje.

„Alkohol může nepříznivě ovlivňovat řadu aspektů života osob, které alkohol pijí, jejich zdraví, štěstí, rodinný život, přátele, práci, studium, příležitost k zaměstnání a finanční situaci. Alkohol je psychoaktivní droga, protože může vést k nebezpečnému konzumu a rozvoji závislosti, spojené se zvýšeným rizikem nemoci i smrti.“¹

1.2 Škody působené alkoholem

„Nic nezavinilo tolik starostí, tolik chorob a bíd jako požívání alkoholu.“

Charles Darwin

„Alkohol může nepříznivě ovlivňovat řadu aspektů života osob, které alkohol pijí, jejich zdraví, štěstí, rodinný život, přátele, práci, studium, příležitost k zaměstnání a finanční situaci.

Škody působené alkoholem jsou významnou ekonomickou zátěží pro jednotlivce, rodiny a společnost vzhledem k nákladům na zdravotní péči, ztrátě produktivity práce v důsledku zvýšené nemocnosti, nákladům v důsledku požárů a škod na majetku, a ušlému příjmu následkem předčasných úmrtí.“²

---

¹ Nešpor.K., : *Evropský akční plán o alkoholu 2000 – 2005* [online]. c 1999 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> .

² Nešpor.K., : *Evropský akční plán o alkoholu 2000 – 2005* [online]. c 1999 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> .

1.2.1 Démon alkohol mezi dětmi a mladistvými

„Nepřilévej horké k teplému, nedávej vína mladému.“

František Ladislav Čelakovský

Hlavními trendy v užívání alkoholu u mladých lidí jsou vyšší míra experimentování s alkoholem u dětí, nárůst vysoce rizikových návyků v pití alkoholu (např. pití v tazích a stavy opilosti) zvláště mezi dospívající mládeží.

„Aby se vyvinula alkoholová toxikománie, musí pacient požívat delší dobu větší kvanta alkoholických nápojů. Trvá to průměrně 3-15 let, u nezletilých zpravidla zřetelně kratší dobu než u dospělých. Že u nich rozvoj alkoholismu postupuje tak rychle, vysvětlujeme si jednak nevyvážeností jejich osobnosti, jednak jejich životem v závadném prostředí.“¹

Neznám žádný vědecký důkaz pro existenci bezpečného limitu spotřeby alkoholu, a zvláště u dětí a mladistvých. Mladí lidé jsou logicky fyzicky, emocionálně a sociálně zranitelnější důsledky vyvolanými konzumem alkoholu jimi samými nebo konzumem alkoholu jinými lidmi, proto je jejich zdravý rozvoj, zdraví a kvalita života užíváním alkoholu tolik ohrožena.

1.2.2 Rizika zneužívání alkoholu u nezletilých

U dětí může nastat otrava alkoholem i po malých dávkách. Dochází k nebezpečnému jednání po vlivem alkoholu (úrazy, pády, dopravní nehody). Bohužel je zvýšená možnost sebevraždy. Slovní nebo i fyzická agrese, trestná činnost není výjimkou. U dětí a dospívajících se pozoruje rychlejší rozvoj závislosti.

Po dlouhodobějším pití vzniká jaterní onemocnění a onemocnění trávicího systému, zhoršení řady onemocnění (např. vysoký krevní tlak nebo cukrovka).

Může dojít ke vzniku duševních nemocí, např. deprese, později alkoholické psychózy.

Oslabení imunitního systému (nižší odolnost vůči nemocem) jede ruku v ruce s pitím alkoholu.

Dochází ke zvýšení rizika nádorů hltanu, jícnu, žaludku a jater.

I poměrně malé dávky (kolem 20 g alkoholu denně, což odpovídá asi půl litru piva nebo 2 dcl vína) zvyšují riziko rakoviny prsní žlázy u žen. V neposlední řadě je zde riziko poškození plodu u těhotných žen, dívek.²

---

¹ Richterová, M., Holub, K., Mečíř, J., Trnka, Z. *Psychopatologie*. 1. vydání. Praha : SPN, 1969. ISBN 16-903-69., str. 54

² Nešpor, 2003

1.2.3 Alkohol, mládež a silniční doprava ¹

“Majitel auta stále šetří: jezdí-li, ušetří za alkohol, pije-li, ušetří za benzín, činí-li obé současně, ušetří za nájem, světlo a otop.“

Alf Scorell

Spojení alkoholu, dětí či mladistvých a silničního provozu mě děsí. A to hned z několika důvodů.

„Děti a dospívající mívají malou zkušenost s řízením a dopravním provozem. Mají také relativně malou zkušenost s účinky alkoholu nebo drog. Kombinace obojího je v silničním provozu mimořádně nebezpečná.“

„Zejména v dospívání je častá tendence riskovat a překračovat rozumné hranice. Bohužel se tak někdy děje ve vztahu k alkoholu a drogám i k řízení.“

„Děti a dospívající **alkohol pomaleji zpracovávají** a vylučují, mívají také nižší tělesnou hmotnost. I poměrně malé dávky alkoholu nebo drog mohou tedy způsobit vysoké hladiny v krvi a mít mohutný účinek.“

„U dětí a dospívajících vzniká **rychleji návyk** na alkohol i jiné drogy. Lidé závislí na alkoholu a drogách představují značné dopravní riziko, neboť mívají tendenci návykové látky zneužívat i při zcela nevhodných příležitostech.“

1.3 Alkohol jako průchozí droga

Alkohol (podobně jako tabák nebo marihuana) se někdy nazývají „průchozí drogy“, což znamená, že část dětí z nich přechází k látkám ještě nebezpečnějším.

Pokud si dospívající zvykne ovlivňovat psychiku alkoholem, dřív nebo později zjistí, že alkohol jako droga má své hranice a že zvyšování dávek již nepřináší potřebný efekt, stav. Tento moment je ideální pro přechod k jiným návykovým látkám.

Nesmím opomenout jeden z trendů užívání alkoholu mezi mladistvými - kombinace alkoholu a jiných psychoaktivních látek (užití více různých návykových látek). U mladých lidí existuje zřejmě souvislost mezi užíváním alkoholu, tabáku a nelegálních drog.²

---

¹ Nešpor, K.,: *Alkohol drogy a vaše děti, Jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat a jak je zvládat* [online]. c2003 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> . , str.64

² Nešpor, 2002

1.3.1 Průchozí drogy

„Jedná se o volný překlad anglického „gateway drugs“ (slovo „gateway“ označuje cestu, která vede od branky k domovnímu vchodu). Podobně se předpokládá, že „průchozí drogy“ vedou k ještě nebezpečnějším návykovým látkám. K průchozím drogám se nejčastěji řadí tabák, alkohol, drogy z konopí (marihuana a hašiš), těkavé látky, tlumivé léky a tzv. „taneční drogy“. Podle zmíněné teorie zkušenost s jednou návykovou látkou zvyšuje riziko přechodu k jiné - nejdříve dochází zpravidla ke zkušenosti s tzv. legálními návykovými látkami, pak s marihuanou a pak s jinými ilegálními drogami.“¹

„Zajímavé je, jak roste riziko zneužívání heroínu a pervitinu pro dospívající, kteří pili během posledních 30 dnů alkohol (je 3,4 násobně vyšší než u těch, kdo alkohol nepili), byli v posledním roce 3x nebo častěji opilí (riziko roste 4,2 násobně ve srovnání s těmi, kdo tuto známku nevykazovali), pravidelně kouří tabák (riziko roste na 9,7 násobek oproti těm, kdo nekouří) a mají zkušenost s marihuanou (riziko vzrůstá 28x oproti těm, kdo zkušenost s marihuanou nemají).“²

V této souvislosti je třeba si položit následující otázky.

Znamená to, že každý, kdo má zkušenost s průchozí drogou, se automaticky dostane např. k heroínu nebo pervitinu?

Pokud tomu tak není, znamená to, že nebezpečí průchozích drog je zanedbatelné a že riziko přechodu k jiným látkám u nich nehrozí?

Odpověď na první otázku je naštěstí záporná, protože rozšířenost průchozích drog je v populaci podstatně vyšší nežli zneužívání heroínu nebo pervitinu.

Záporná je ale i odpověď na druhou otázku. Průchozí drogy jsou samy o sobě nebezpečné a to zejména pro **děti a dospívající**. Navíc mohou přidat do života dospívajícího rizikové činitele i ve vztahu i jiným látkám, což se může a nemusí projevit (obr. 1).³

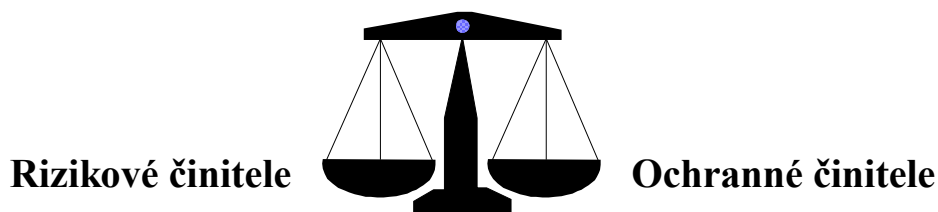
---

¹ NEŠPOR, K.: „Průchozí“ drogy: co by měli vědět rodiče a další dospělí, kteří se starají o děti a dospívající. 1. vydání. Praha: Státní zdravotní ústav, 2002. 28 s. ISBN 80-7071-198-1.,str. 5

²NEŠPOR, K.: „Průchozí“ drogy: co by měli vědět rodiče a další dospělí, kteří se starají o děti a dospívající. 1. vydání. Praha: Státní zdravotní ústav, 2002. 28 s. ISBN 80-7071-198-1.,str. 5

³ Nešpor, 2002

Obr. 1. Rizikové a ochranné činitele

Při vzájemném působení rizikových a ochranných činitelů přicházejí v úvahu následující možnosti. **Rizikové činitele výrazně převažují.** K vzniku závislosti na „tvrdých drogách „ by došlo i bez setkání s průchozí drogou (i když možná později).¹

Ochranné činitele výrazně převažují. K vzniku závislosti na „tvrdých drogách“ nedojde, průchozí drogy mohou ale dítě poškodit samy o sobě.²

Ochranné a rizikové faktory jsou přibližně v rovnováze. Průchozí drogy přidávají rizikové činitele (nebezpečná společnost, nevhodné způsoby trávení volného času, zkušenost s předchozím „chemickými“ způsoby, jak unikát nepříjemným duševním stavům, to že se po užití průchozí drogy zdánlivě nic hrozného nestalo, atd.). V tomto případě se tedy průchozí droga podílí na přechodu k tzv. „tvrdým drogám“.³

---

¹ Nešpor, 2002

² Nešpor, 2002

³ Nešpor, 2002

2. Důvody zneužívání alkoholu u nezletilých

Žijeme ve společnosti, která uznává spotřební hodnoty, můžeme jí říkat společnost konzumní. Dále je tako společnost pod výrazným vlivem masmédií, dochází tedy k nárůstu masové kultury. Můžeme jí tedy říkat i masová společnost.

Dalším znakem naší kultury je ústup intencionální výchovy, jež je založena na autoritách, a dominance výchovy funkcionální, kde je kladen důraz na vliv prostředí. Jmenuje se tedy naše společnost funkcionální?

Existují odborníci, jež průsečík těchto znaků nazývají společnost postmoderní, ale domnívám se, že název není důležitý, je to pouze formalita.

Podstatné je, že v této době žijeme. A právě mladí alkoholici, jsou jedním z nežádoucím jevů naší společnosti, a je třeba tomuto problému čelit nespotebně, nemasově avšak intencionálně!

Proč mladí v Česku tolik pijí?

„V zemi, kde je levnější dát si pivo než limonádu, je odpověď jasná,“ konstatuje Karel Nešpor, přední odborník na alkoholismus.¹

Důvodů je zajisté více, domnívám se.

2.1 Vliv prostředí na vznik poruch chování dítěte

„Poruchy chování často souvisejí s příčinami prenatalního, natálního a postnatálního období. Existuje však velická skupina příčin, které vycházejí a působí z vlivu okolí dítěte a jeho chování silně ovlivňují. Jsou to vlivy prostředí, v němž dítě žije.

Uvažujeme tu o vlivu rodiny, tj. rodičů, sourozenců, prarodičů a ostatním příbuzných, a dále o vlivu školy a okolí. Všechny tyto vlivy mohou nervový stav dítěte značně narušit a být – jsou-li nevhodné a nenormální – zdrojem různě těžkých poruch chování dítěte.“²

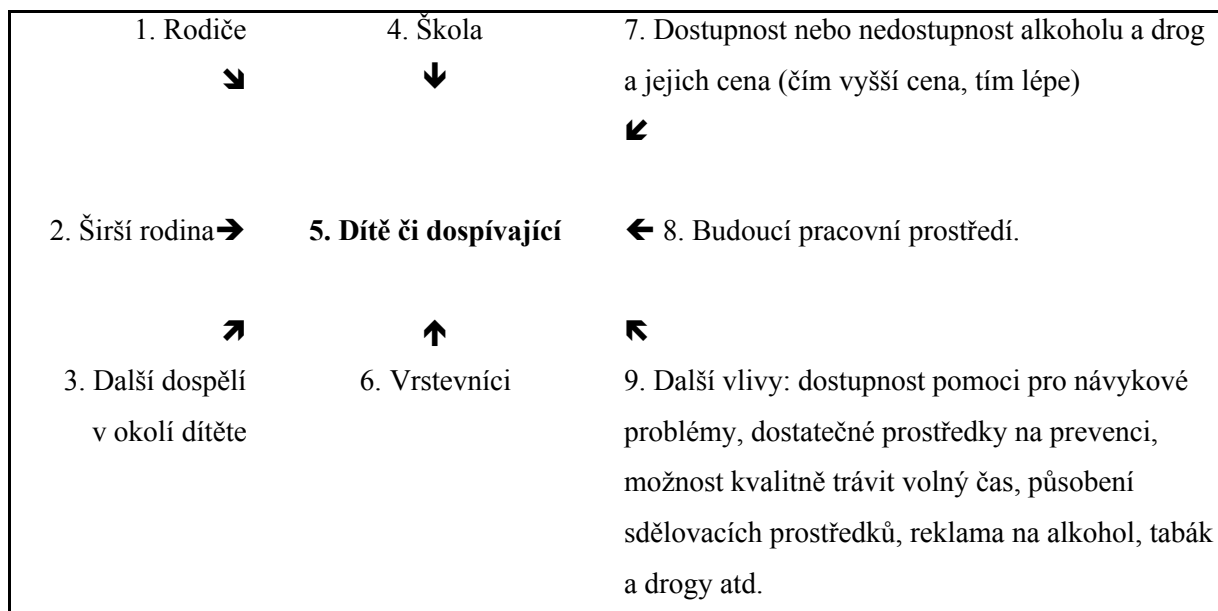
---

¹ *Alkohol u dětí a mládeže* [online]. c2008 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z : <http://dejinyalkoholu.blogspot.com/2008/04/alkohol-u-dt-mldee.html>

² *Richterová, M., Holub, K., Mečíř, J., Trnka, Z. Psychopatologie*. 1. vydání. Praha : SPN, 1969. ISBN 16-903-69.

Avšak stejně důležitý je dobrý vliv prostředí, chápu ho jako nejsilnější prostředek stabilizace chování dítěte jakkoliv narušeného.

2.1.1 Co ovlivňuje to, zda dítě bude nebo nebude pít alkohol

Některé z uvedených vlivů mohou rodiče ovlivnit přímo a významně, jiné jsou ovlivnitelné obtížně.

1. Rodiče

Rodiče, hlavně matka, vytvářejí zpravidla první postoj dítěte k okolnímu světu. Jejich zdravý, nekomplikovaný přístup k dítěti vytváří i jeho zdravé a „normální“ projevy.

Neurotičtí rodiče, sami nejistí a nevyvážení, zatěžují často svůj vztah k dítěti vlastními nevyjasněnými problémy. Dítě těžko snáší jejich náladovost a citovou proměnlivost. Osobní nebo rodinné problémy, které takový rodič dítěti předkládá, jsou nad jeho síly a u dítěte pak dochází k přetížení, k neurotizaci a ke vzniku silných vnitřních rozporů.²

¹ Nešpor.K.: *Alkohol a jiné návykové látky u dětí*, 2004 [online]. [cit. 23.2.2009] dostupné z : <http://www.dnespor.eu/addictcz.html>, str. 1

² Richterová, Holub, Mečíř, Trnka, 1969

Jde-li u rodičů o neurózu úzkostnou, přenášejí často své obavy před různými životními situacemi na dítě. Zvláště nebezpečný je vliv rodičů s depresivními náladami. Jednak proto, že své pocity beznaděje vztahují často na úspěchy a výhledy dítěte do života, ale ještě více tím, že často i před dětmi projevují svoji beznadějnost. Rodiče pedanticky přepjatí, puntičkáři s obsedantní (nutkavou) povahou kladou do popředí vývoje otázku pořádku jako samoučelnou. Dítě stále moralizují a napomínají, trestají je pro malé nepřesnosti a snižují tak jeho sebevědomí nebo je tím vhánějí do postoje negativistického. Velkým utrpením pro dítě, zvláště, je-li méně nadané, jsou rodiče ctižádostiví. Již v útlém věku vytyčí dítěti vysoký cíl (zpravidla takový, jehož se jim samotným nepodařilo dosáhnout) a nutí dítě bez ohledu na jeho skutečné schopnosti k vrcholným výkonům (tzv. perfekcionismus). Dítě tím zpravidla neurotizují, což ještě zhoršují tím, že váží projevy své přízně na jeho úspěchy a zavrhuje je i při malém neúspěchu, většinou nezaslouženě.¹

Také v případě, kdy některý z rodičů má psychopatickou povah, bývá rodina silným zdrojem poruch. Takoví rodiče se dají obvykle obtížně ovlivnit. U lehčích forem duševních poruch rodičů, kteří zůstávají v domácím ošetření, je kromě výchovných zásad někdy i nebezpečí psychické infekce (vzniku obdobné poruchy u dítěte). Máme-li takovému dítěti pomoci, musíme s těmito rodiči hovořit obezřetně. Dítěti musíme poskytnout dosti klidu a pocitu jistoty alespoň ve škole.² Ztráta jednoho z rodičů, ať již úmrtím nebo rozpadem rodiny, se dítěte zpravidla velmi hluboce dotkne, jeho chování se často změní v krátkém čase. Je však velký rozdíl mezi ztrátou rodiče úmrtím a ztrátou tím, že jeden z rodičů z nějakého důvodu trvale odešel. V prvním případě vezme dítě po počátečním prudkém žalu na vědomí definitivnost a nezměnitelnost situace a zvolna se s ní smiřuje. Stane-li se konfliktová situace vzniklá odchodem člena rodiny chronickou (po rozvodu nebo odchodu jednoho z rodičů), bývá dítě trvale traumatizováno a jeho stav se horší. Bývá to zvláště u těch případů, kde rodiče nebo příbuzní nezodpovědně jittí rozpory v dítěti popouzením proti některému z rodičů nebo opakovanými spory.³

„Děti nemanželské vyrůstají zpravidla v neúplné rodině. Setkáme se u nich často s velmi silně vyjádřenými pocity méněcennosti a jejich kompenzací: zlobením, sněním nebo agresí vůči

¹ Richterová, Holub, Mečíř, Trnka, 1969

² Richterová, Holub, Mečíř, Trnka, 1969

³ Richterová, Holub, Mečíř, Trnka, 1969

ostatním dětem. Jejich vztah k matce bývá mnohdy v pubertě zhoršen. Učitel se musí snažit pochopit výjimečnost jejich postavení a pomoci jim k tomu, aby se cítily rovnocennými s ostatními dětmi. Samo zákonné uznání jejich rovnoprávnosti s dětmi manželskými totiž zpravidla nestačí, protože lidé v jejich okolí tyto děti často neprávem ponižují.¹

Je-li někdo z rodičů alkoholik, trpí tím hlavně děti. Opakované časté výtržnosti způsobené opilcem v rodině, činí děti nejistými a těžce neurotickými. Sami rodiče – alkoholici jsou nespolehliví, špatně s lékařem a se školou spolupracují a o děti se zpravidla zajímají jen povrchně.²

2. Širší rodina

Širší rodina může pomoci dítěti kvalitně trávit volný čas, dítě zde také často nachází další dobré vzory a podněty. Někdo z širší rodiny může také částečně nahradit chybějícího otce v rozvedeném manželství. Širší rodina může ale také znamenat nebezpečí (např. slabí prarodiče, kteří se dávají zneužívat nebo příbuzní, kteří zneužívají alkohol či drogy)³.

3. Další dospělí v okolí dítěte.

„Sem patří sousedé, rodinní přátelé, spolupracovníci rodičů apod. I v tomto případě může být jejich vliv podle okolností příznivý i nepříznivý.“⁴

4. Škola.

„Je důležité, aby se škola prevencí problémů působených alkoholem a jinými látkami soustavně věnovala. Výzkum ukazuje, že účinné preventivní programy jsou interaktivní (žáci jsou při nich aktivní, nejedná se tedy o hromadné přednášky), při kvalitních programech se nacvičují podstatné dovednosti, např. jak odmítat alkohol a drogy, jak trávit volný čas, jak se uvolnit, jak se zdravě vyrovnat s úzkostí, strachem či smutkem apod. Za naprosté minimum se považuje 15 hodin v průběhu dvou let, kvalitní zahraniční programy jsou však ještě intenzivnější (např. 24 nebo 32 hodin během 3 let).“¹

---

¹ Richterová, M., Holub, K., Mečíř, J., Trnka, Z. *Psychopatologie*. 1. vydání. Praha : SPN, 1969. ISBN 16-903-69., str.31

² Richterová, Holub, Mečíř, Trnka, 1969

³ Nešpor, 2004

⁴ Nešpor, K.,: *Alkohol a jiné návykové látky u dětí, 2004* [online]. [cit. 23.2.2009]. Dostupné z : <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> , str. 3

5. Dítě nebo dospívající

„Riziko problémů s alkoholem nebo jinou látkou zvyšují i určité charakteristiky dítěte. Např. nadměrná aktivita s poruchami pozornosti nebo poruchy chování zvyšují riziko problémů s alkoholem nebo drogami. Tyto děti jsou více ohroženy a je třeba je o to více chránit.“²

6. Vrstevníci

Žijeme ve zvláštní době, kdy outsiderem není ten, kdo pije alkohol, ale ten kdo abstinuje. Toto pravidlo platí především u mladistvých pro které je názor vrstevníků v období dospívání klíčový. Názor rodičů se tak ocitá na druhé koleji, avšak tím jejich vliv není nulový. Mohou se podílet na výběru vhodného okolí volbou vhodné školy, nabízením dobrých zájmů, způsobem, jak dítě tráví prázdniny, apod.³

7. Dostupnost nebo nedostupnost alkoholu a drog a jejich cena

Alkohol je v České republice pro děti snadno dostupný. Kontrolování občanských průkazů při nákupu alkoholických nápojů bohužel není pravidlem, jako je tomu v jiných zemích.

V porovnání s ostatními evropskými zeměmi je u nás alkohol levný.

I přes tyto překážky moho rodiče dítě chránit tím, že nebudou doma nechávat neuzamčené láhve s alkoholem a nebudou dítěti poskytovat nepřiměřené finanční částky k dispozici, díky nimž se může ratolest stát přitažlivá pro „špatné“ kamarády.

Také mohou rodiče hlídat prodej alkoholu nezletilých v okolí bydliště.⁴

8. Budoucí pracovní prostředí

K nejkritičtějším povoláním z hlediska zneužívání alkoholu, jsou ta, kde je přítomen ve větší míře stres, kde je alkohol snadno dostupný. Dále povolání, které vyžaduje nepravidelnost v životě (trojsměnný provoz, časté cesty).⁵

---

¹ Nešpor.K.,: *Alkohol a jiné návykové látky u dětí, 2004* [online]. [cit. 23.2.2009]. Dostupné z : <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> , str.3

² Nešpor.K.,: *Alkohol a jiné návykové látky u dětí, 2004* [online]. [cit. 23.2.2009]. Dostupné z : <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> , str. 3

³ Nešpor, 2004

⁴ Nešpor, 2004

⁵ Nešpor,2004

„Proto by se dítě se zvýšeným rizikem nemělo připravovat např. Na zasměsnání číšníka nebo právi ve zdravotnictví.“¹

9. Další vlivy

„Sem patří např. dostupnost pomoci pro návykové i jiné problémy, dostatečné prostředky na prevenci, možnost kvalitně trávit volný čas, působení sdělovacích prostředků, reklama na alkohol, tabák a drogy atd. Některé z těchto vlivů mohou rodiče částečně ovlivnit, jiné se dají ovlivnit jen nepřímo např. formou stížností na agresivní reklamu alkoholu, působením na svou politickou reprezentaci, formou dopisů sdělovacím prostředkům atd. .“²

2.2 Masmédia

Zvláštní prostor chci věnovat působení sdělovacích prostředků, reklam na mínění mladého člověka, který nemá dostatečně vyvinutou osobnost, aby si dokázal udělat na tyto podněty rozumný náhled, nadhled.

Kreativci, kteří reklamy na alkohol vymýšlejí si jsou velmi dobře vědomi, jak moc ovlivňují vnímání mladých lidí. Agresivním marketingovým technikám jen těžko může člověk uniknout, jelikož jsou na každém rohu.

„Jedním z vážných problémů současnosti je snaha výrobců alkoholu a sektoru pohostinství komercializovat sport a kulturu pro mládež za použití rozsáhlé reklamy a sponzorství.“³

Z čehož vyplývá, že v klidu nemůže být ani ten rodič, jež vede své dítě ke sportu a kultuře. I ten, který nenechá svého potomka jen tak ledabyle růst jako plevel musí být na pozoru.

---

¹ Nešpor.K.,: *Alkohol a jiné návykové látky u dětí, 2004* [online]. [cit. 23.2.2009]. Dostupné z : <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> , str.3

² Nešpor.K.,: *Alkohol a jiné návykové látky u dětí, 2004* [online]. [cit. 23.2.2009]. Dostupné z : <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> , str.3

³ NEŠPOR, K.: „*Průchozí“ drogy: co by měli vědět rodiče a další dospělí, kteří se starají o děti a dospívající*. 1. vydání. Praha: Státní zdravotní ústav, 2002. 28 s. ISBN 80-7071-198-1., str. 5

2.2.1 Typické reklamní triky používané k propagaci škodlivých látek

1. Všichni? Ale kdež

Tvrzení, že pro zákazníka nevýhodné chování je normální. Např. reklama na pivo říká „Chlapi sobě.“ Platí to pro všechny chlapy nebo jen pro ty, kterým nevadí cirhóza jater? ¹

2. Spojování nesouvisejících věcí

Sem patří spojování sportu a škodlivých látek nebo sportu a hazardu. Časté je také spojování alkoholu a vztahů, ale úplně jiné, než tvrdí reklama. ²

3. Tradice

Jestliže někdo vyrábí mnoho let škodlivé výrobky, měl by se za to stydět, ne se tím chlubit. Spotřeba alkoholu na jednoho obyvatele byla za první republiky třetinová. To je tradice, o které se nemluví. ³

4. Nabídnutí podružné informace

Reklama často zdůrazňuje vedlejší klady a zamlčuje zásadní nevýhody. ⁴

5. Slibování nespílitelného

Reklama např. slibuje, že díky alkoholu či hazardu se člověk dostane do lepší společnosti, že ho bude okolí více brát. Mnoho lidí se ve skutečnosti kvůli alkoholu či hazardu dostalo naopak do vězení. ⁵

---

¹ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

² Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

³ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

⁴ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

⁵ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

6. Boj za svobodu

Reklama velmi často předstírá, že koupí toho či onoho výrobku se člověk vzbouří a osvobodí, bude silně originální. Cílem reklamy je ale pravý opak – zákazník poslušný jako beránek plýtvající těžce vydělanými penězi.¹

7. Jedinečná šance, „skvělý“ nákup

Jedná se o notoricky známý trik, jak se zbavit neprodejného zboží. Jako vrchol nezodpovědnosti a hienismu chápu nabízení návykových látek a doufat, že se u části takto „obdarovaných“ vytvoří chorobný návyk, závislost.²

8. Světovost

“Často se jedná o lež a snahu prodat zboží, které v jiných zemích nejde na odbyt. Světové je chránit své zdraví a zdraví blízkých!”³

9. Pozlátko

“Pestrobarevné lákavé obaly, zlacení a falešná pompa stojí peníze. O výdaje na obal a marketing je ošizený vlastní výrobek. Čím větší paráda a pompa, tím je namísto větší opatrnost, obezřetnost. Není lehké bát stále ve střehu, ale je třeba rozeznávat kvalitu od makety kvality.”⁴

10. Zneužívání osobností, „svědectví“ a autorit

V reklamě lidé, herci nevychvalují ten či onen výrobek proto, že by ho měli v oblibě. Vychvalují ho proto, že dostali zapláceno, to se zákonitě pak promítlo do ceny výrobku. Lepší je informovat se u odborníků, než dát na rady, slogany zaplacených tváří.⁵

---

¹ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

² Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

³ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

⁴ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

⁵ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

11. Vědecký důkaz

Je to jen další finta jak vychvalovat určité zboží. Často se při tom používají zkreslená čísla, zmanipulované ankety, předvádění předností a neobjektivní srovnávání. Domnívám se, že chytré je ověřovat si tyto informace u nezávislých zdrojů. Ale kdo na to má čas, že? Jenže investovat čas do zdraví svého a blízkých, se domnívám, je vklad k nezaplacení.¹

12. Zneužívání sexu

Alkohol zvyšuje riziko sexuálních dysfunkcí, vede k hormonálním poruchám a poškozením plodu, jestliže je matka zneužívá v těhotenství. Plod je nejzranitelnější na počátku těhotenství, kdy matka nemusí o těhotenství ještě vědět. Ale tuhle informaci uvidíme v reklamě jen ztěží.²

13. Příroda, prostředí a fantazie

O taková prostředí může alkohol člověka snadno připravit. Ale právě všímání si prostých momentů, které nám příroda připravuje každý den, může být nápomocno v procesu odklonu od patologické cesty.³

14. Vtíravé melodie a popěvky

Otravné melodie mají usnadnit zapamatování. Ano tvůrci reklam nekompromisně útočí na všechny naše receptory.⁴

15. Legrace

Legrace je často v reklamách spojována s konzumací alkoholu. To rozhodně není dobré poselství pro nezletilé, jež si teprve postoj k zábavě vytvářejí. Otrava alkoholem, rozvod nebo vězení ovšem žádná legrace nejsou.⁵

---

¹ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

² Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

³ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

⁴ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

⁵ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

16. Relaxace

Návykové chování neposkytuje relaxaci, ale je naopak zdrojem velkého stresu. Vede k vyčerpání a předčasnému stárnutí. Unavenému člověku prospěje odpočinek, nějaká relaxační technika, jóga či uklidňující hudba nikoliv konzum alkoholu, který imunitu oslabuje.¹

17. Naprosté lži

Mnohé reklamy bezostyšně klamou, vyzdvihují líbivé klady a zamlčují podstatné zápory, aby výrobek zmizel z pultů.²

18. Přírodní

Ano v dnešní “biodobě”, když je něco přírodní, každý to chce. Spousta alkoholických nápojů je přeci tvořena z mnoha bylinek, ale přírodní není vždy zdravé, třeba takové vraní oko, škorpión nebo rulík jsou také přírodní.³

20. Umělá definice krásy, zábavy, úrovně atd.

Reklama vnucuje určitou představu o kráse, druhu zábavy, která se neobejde bez alkoholu, aby odpovídala právě nabízenému zboží. Celé je to divadelní představení “Jak lapit konzumenta”, pokud možno notorického.⁴

21. Kousek pravdy, spousta lži

“Tak výrobci alkoholu tvrdí, že pivo obsahuje vitamin B₁. Něco málo ho tam je, ale asi 77x méně než třeba v hrachu. K pokrytí denní dávky vitaminu B₁ by nestačilo ani 14 litrů piva. Alkohol zde totiž působí jako antivitamin, to znamená, že znesnadňuje využití tohoto vitaminu.”⁵

---

¹ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

² Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

³ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

⁴ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

⁵ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

22. Skandál a absurdita

Podstatou tohoto triku je překvapit a udělat co největší rozruch a to i za cenu nevkusů a urážlivosti, prvoplánovosti, lacinosti. Je třeba si uvědomit, že pokud někdo sahá k tak zoufalým prostředkům, nemůže zřejmě nabídnout věcné argumenty, což samo o sobě vypovídá o druhu nabízeného zboží.¹

23. Nepřímá reklama

Někdo zaplatí velkou inzertní plochu a reakce časopisu nebo jiného média za to napíše do neinzertní části oslavnou ódu na inzerované zboží, aniž by o produktu cokoliv věděli.²

24. Podprahová reklama

“Informace se při ní dostává do mozku, aniž by si to člověk uvědomoval. Podprahová reklama je formálně zakázána, ale v praxi k ní běžně dochází. Např. řidič jedoucí rychle po dálnici není schopen vnímat vědomě nápisy na billboardech, ale informace z nich se do jeho mozku dostává a působí tam. Podobně může fungovat i puštěná televize nebo rozhlas ve vedlejší místnosti.”³

25. Reklama často útočí na emoce.

Chytré je, použít zdravý rozum. Problém opět vyvstává u nezletilých, dětí či mladistvých, kteří si tan zdravý rozum teprve osvojují, hledají, formují.⁴

---

¹ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

² Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

³ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

⁴ Nešpor.K., Scheansová.A.: 25 reklamních triků a jak se jim bránit [online]. c2009 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z :<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

2.3 Vliv alkoholu na důležité životní nároky

Níže nabízím přehled životních nároků, kterým každý z nás čelil, čelí či bude čelit. Tabulka doktora Nešpora dále vysvětluje co v těchto krocích pomáhá a jak může konzumace alkoholu nepříznivě tento proces.

Životní nároky	Co pomáhá	Vliv alkoholu
Dokončení tělesného vývoje.	Péče o zdraví a kondici, rekreační sport, cvičení, zdravá výživa.	Zpomaluje vývoj, vedou k duševním problémům a nemocem.
Studium, příprava na zaměstnání,	Péče o duševní kondici, najít dobré vzory a získat od nich co nejvíce.	vede k nezájmu, lhostejnosti, zhorší schopnost přesně myslet, dlouhodobé poškození mozku
Naučit se vytvářet dobré vztahy, inteligentně a bezpečně zacházet se sexualitou.	Opatřit si kvalitní informace, vhodná společnost, umění. Sebekontrolu zlepši jóga, cvičení, dobré zájmy.	Citově otupuje, vyšší riziko problémů pohlavní nemoci, nechtěné těhotenství, později často ztráta zájmu o sex a partnerství..
Najít životní cíle a hodnoty.	Společnost kvalitních lidí, filosofie, náboženství, organizace s dobrým programem (např. ochrana přírody, pomoc druhým, péče o zdraví).	Plané filosofování bez praktického účinku na život, ztráta dlouhodobých cílů, později už člověku záleží jen na především na alkoholu nebo droze.
Praktické životní znalosti	Spolupráce se zkušenými lidmi, kurzy, četba, studium, dobré zájmy atd.	Nepraktičnost a často nesoběstačnost.
Postupné osamostatňování se.	Příprava na zaměstnání, najít si dobré přátele a zájmy, vnímat rodiče jací jsou – jejich silné i slabé stránky. Postupně menší citová i hmotná závislost na rodičích	Závislost na alkoholu vede zároveň k závislosti na druhých lidech, neschopnost se o sebe postarat.
Naučit se zvládat zátěž, stresu, únavu.	Zdravý způsob života, jóga, přiměřené spánku, relaxace, cvičení, rozumná výživa, možnost se poradit a svěřit se někomu důvěryhodnému.	Snížená odolnost, nižší výkon, riziko nemocí a úrazů.
Získat jistotu ohledně svého vzhledu.	Péče o hygienu, vzhled, kondici, porada s někým, kdo tomu rozumí, vkusné a situaci přiměřené oblékání.	Alkohol a drogy zvyšují riziko kožních chorob, kouření poškozuje pleť, často trpí i hygiena, celková úroveň i vzhled.
Připravit se na život v náročném 21. století	Vzdělávání se, péče o duševní a tělesnou kondici, studium jazyků, zájem o to dobré ve světě, co se dá převzít.	Alkohol a drogy okrádají o čas, snižují tělesnou i duševní výkonnost vedou k předčasnému stárnutí.

1

Životní nároky uvedené v tabulce doprovází stres, který lze chápat jako faktor přispívající k zneužívání návykových látek.

„Nadměrný a příliš dlouho trvající stres zvyšuje riziko problému s alkoholem a jinými návykovými látkami. Na druhé straně není nadměrný stres rozhodně podmínkou rozvoje

¹ Nešpor.K.,: *Příručka pro život ve 21. století* [online]. c2004 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z : <http://www.drnespor.eu/addictcz.html>.

závislosti, ale je to jeden z rizikových faktorů.“¹

Zvládnout nároky, které na nás život klade není nic jednoduchého, je to běh na dlouho trať, kde ale malé škobrtnutí nutně neznamená pád do rokle alkoholismu či narkomanie.

Pokud se hned postavíme, oprášíme kolena dočista a běžíme dál máme šanci, že nás problém nedožene. Podstatné je ovšem stavět se k nástrahám života čelem, nic nezametat po kobereček, pod vlivem momentálního zdání, že je problém vyřešen. Jednou na nás totiž vypadne, jako ten známý kostlivec ze skříně.

---

¹Nešpor.K.,., *Alkohol, jiné návykové látky a stres* [online]. [cit. 23.2.2009]. Dostupné z : <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> .

3. Prevence jako základ úspěchu v boji proti zneužívání alkoholu nezletilými

Prevenci chápu jako alfu a omegu teoretické části této práce. Špatná prevence je příčina tohoto patologického jevu, dobrá prevence je východisko. V této kapitole se věnuji tématu, jak předcházet nežadoucím jevům, jakým zneužívání alkoholu dětmi beze sporu je. Jak bránit jejich prohlubování, šíření či opakování. Jako hlavní aktéry této hry dosazují rodiče a jejich děti. Jsem přesvědčená, že základními činiteli prevence zneužívání alkoholu nezletilých jsou podněty vycházející od rodičů. Ti mají za úkol připravit dítěti půdu k jejich zdravému růstu, rozvoji. Víím, že dítě nežije jen se svými rodiči, nežije v umělém světě, kde se mají všichni rádi, vše je spravedlivé, ale úkolem rodičů je vštěpit svým dětem postoje, názory, styly reakcí, hodnoty, cíle, motivaci, vymodelovat z nich silné jedince s vlastním názorem, avšak s respektem ke zkušenosti. Pokud tyto nelehké procedury rodiče a děti zvládnou jako tým, je zde velká šance, že se potomkovy podaří překonat nástrahy dnešní nelehké doby a vyroste z něho kvalitní čistá osobnost. Oni jsou naše budoucnost, co si zasadíme, to si sklídíme!

3.1 Rodiče jako nositelé hodnot a vzor pro dítě

„Učit je možno slovy, ale vychovávat jenom příkladem“

J. de La Bruyere

Děti jsou ovlivňovány podněty, které k nim vysílají jejich rodiče. Není to vliv jediný, ale je velmi důležitý.

Vychovávat se dá různými způsoby, jiný kraj, jiný mrav. Sto lidí, sto názorů. Neexistuje žádný univerzální způsob výchovy, který rodičům zajistí úspěch. Člověk je osobnost, individualita, proto je podstatné, aby si každá rodina našla svoji vlastní výchovnou cestu, kterou se míní vydat. Je dobré vědět, že dítě formujeme v prenatalním, natálním i postnatalním období. Je třeba nepodcenit ani jednu z těchto fází.

Podle Langmaiera a Krejčířové rozvoj sociálních kontrol rychle narůstá již v předškolním věku. Malé dítě (kojenec) je vedeno spontánním impulzem, potřebou, avšak už v druhém roce života je jedinec schopný uposlechnout příkazu rodičů. Jedná se zatím, ale o vnější vliv, který ho donutí omezit své bezprostřední potřeby, kdežto dítě v předškolním věku je již samo schopno řídit se svými vlastními instrukcemi.¹

„Pokusy také ukázaly, že vývoj sociálních kontrol neboli svědomí je závislý na řadě podmínek, především na vztahu dítěte k rodičům. Uspokojivý vztah dítěte k rodičům je předpokladem pevného svědomí. K jeho vývoji tedy přispívá matka, která má vřelý vztah k dítěti, a otec, který dítě pozitivně akceptuje. Vývoj svědomí rovněž ovlivňují socializační techniky: tělesné tresty vývoj svědomí spíše inhibují, zatímco kázeňské techniky založené na poskytnutí nebo odnětí projevů lásky po žádoucím nebo nesprávném chování svědomí podporují (ovšem jenom tam, kde mezi matkou a dítětem už láskyplný vztah existuje). „Odnětí lásky tam, kde jí je málo, je beze smyslu“ (Sears et al.)“²

Správně vychovávají takoví rodiče, jež dokáží dítě přijímat takové jaké je, avšak očekávají od něj zralé chování přiměřené jeho věku, v rodině prosazují jasná měřítká.

Dále je podstatné dítě motivovat k nezávislosti, k čemuž pomůže otevřená komunikace, která v sobě obsahuje vyslechnutí názoru dítěte a zpětného vyslovení názoru vlastního³.

Respektování práv obou stran je klíčové pro harmonický vztah. Když toto všechno rodiče s dětmi v rámci kooperace dokáží, dítě potom vyrůstá v prostředí, kde se cítí nezávislé, zdatné a výsledkem tohoto nelehkého procesu je dítě, jež se dokáže přiměřeně prosadit, je zodpovědné, dostatečně sebevědomé, dokáže ovládat svůj hněv a agresi. Později není třeba je nikterak omezovat. Při nerovnováze mezi požadavky na dítě a přijímáním dítěte a uspokojováním jeho potřeb dochází ke špatnému způsobu výchovy. Stává se, že rodiče děti omezují i v tom, aby jen projevily své oprávněné potřeby.⁴

---

¹ Langmaier, Krejčířová, 1998

² Langmeier, J., Krejčířová, D. : *Vývojová psychologie*. 3. vydání, Praha : Grada publishing, spol. s.r.o., 1998, 343 s. ISBN 80-7169-195-X .

³ Nešpor, 2003

⁴ Nešpor, 2003

„ V extrémních případech nesmí dítě ani hovořit, jestliže není tázáno. O pravidlech se v rodině nediskutuje a není prostor pro vysvětlení nebo vyjednávání. Časté jsou fyzické tresty. Děti z těchto rodin bývají uzavřené, bojí se projevit iniciativu, schází jim spontaneita.

Jsou buď agresivní, nebo se nedokáží prosadit. Jsou, bohužel, také více ohroženy alkoholem a drogami. Více ohroženy jsou ovšem i děti z rodin, kde jsou rodiče příliš povolní a ve všem ustupují. ¹

Ve výhodě jsou rodiče, kteří nepijí alkoholické nápoje nebezpečným způsobem, neopíjejí se, nekonzumují bez lékařského doporučení kvanta léků. Pokud jsou i nekuřáci, tím lépe. Rodiče, kteří důsledně odmítají u sebe i u druhých vysoce rizikové chování jako řízení automobilu pod vlivem alkoholu dávají svým dětem vysoký vklad do budoucnosti.

Dobré je, když rodiče umožňují dítěti setkání s jinými dospělými, kde alkohol není tím podstatným. Dále dělají dobře ti rodiče, jež nenabízejí a zejména nevnučují alkohol hostům. Ukazují tak, že je možné se dobře bavit bez alkoholu a bez drog.

Je třeba mít neustále na paměti, že rodiče slouží dítěti jako vzor hledání východiska ve složitých situacích, při rozhodování střízlivým způsobem. ²

Pro kvalitní prevenci v rodině je důležité získat důvěru dítěte, čehož rodiče docílí, pokud mu budou naslouchat. Velmi chytré je umět informovaně s ratolestí o alkoholu hovořit. Připravit dítěti aktivní způsob života, který pomůže předcházet nudě je klíčové. S tím souvisí i vhodná pomoc potomkovi ubránit se nevhodné společnosti. Podstatný je ale také nelehký proces vštěpování antialkoholových hotnot. Tento proces se neobejde bez zdravých rodinných pravidel, jež musí dodržovat všichni členové rodiny. Nesmírně důležité je umět správně posílit zdravé sebevědomí dítěte. Výhodné a efektivní je spolupracovat s dalšími dospělými, školou, zájmovou institucí. ³

---

¹ Nešpor.K.,: *Alkohol drogy a vaše děti, Jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat a jak je zvládat* [online]. c2003 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> .

² Nešpor, 2003

³ Nešpor, 2003

3.1.1 Prevence s ohledem na věk dítěte ¹

Správné načasování aplikace jednotlivých druhů preventivních zákroků je zásadní.

Zde je přehled důležitých výchovných momentů od narození až po adolescenci.

1. Od narození do 1 roku

„Dítě tohoto věku je ve všem podstatném závislé na dospělém člověku, většinou na matce. Zkušenost s přiměřeně pečující a laskavou matkou může dítěti v dospělejším věku velmi pomoci. Z hlediska prevence je tedy důležitá péče a vřelost a **uspokojování citových potřeb** dítěte.“

2. Od 1 do 3 let

„Dítě se začíná duševně oddělovat od matky a prosazovat svoji vůli. Myšlení tohoto věku je zaměřené na sebe, magické, fantastické, nepružné. **Chování rodičů by mělo být klidné a vřelé.** Mělo by dítěti laskavě dávat najevo, že je v pořádku, že se chce prosadit, ale že jsou i určitá omezení.“

3. Od 3 do 6 let

„I když rodiče zůstávají nejdůležitějšími osobami, začíná většina dětí pronikat do širšího světa mimo rodinu (školka, sousedé, vrstevníci). K tomuto věku patří nekonečné vyptávání se. Dítě zkoumá okolí, hrou se učí zjišťovat, co je skutečné a co ne. Jeho chování se dostává v příznivém případě do souladu s autoritou rodičů, získává cíl a smysl.“

Již v tomto věku je důležité začít **dítěti vštěpovat, že zdraví je důležitá hodnota** a že zdraví je správně chránit. Proto je třeba se některým věcem vyhnout (sirky, ostré předměty, alkoholické nápoje, tabletky). Dítě má vědět, že okolní svět skrývá jistá nebezpečí, a má se učit jak se jim bránit - už tedy nemá spoléhat pouze na všemocnou ochranu rodičů.“

4. Od 7 do 12 let

„Dítě toho věku se učí mnoha potřebným dovednostem. učí se vycházet s vrstevníky, zapojit se do skupiny, duševně pracovat, uspokojovat své tělesné i duševní potřeby. Začíná být schopno rozumově uvažovat. O sobě má tendenci přemýšlet černobíle podle očekávání a měřítek druhých. Informace poskytované dětem tohoto věku by měly být velmi konkrétní. Je třeba

---

¹Nešpor.K.,: *Alkohol drogy a vaše děti, Jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat a jak je zvládat* [online]. c2003 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> .

pokračovat ve zdůrazňování hodnoty zdraví a vštěpovat jim přání být zdravý nebo zdráva. Postupně je třeba informace přeměňovat v pravidla a návyky a srozumitelně je vysvětlovat. Ještě později nabývá na významu získávání dovedností. Cílená prevence zaměřená proti škodám způsobeným alkoholem, tabákem a jinými drogami by měla začít již teď. Účinnost prevence se zvýší, je-li zahájena 2-3 roky před prvním kontaktem s drogou.“

5. Od 13 do 22 let

„Tento věk je náročný. Dochází k dozrání tělesnému i duševnímu. Objevuje i rozvíjí schopnost řešit problémy, rozhodovat se, abstraktně myslet, vytvářet hypotézy, věci spojovat. Dítě se postupně odděluje od rodiny a vytváří si předpoklady pro budoucí samostatný život. Zejména v časném dospívání bývá tento vývoj provázen kritičností vůči rodičům a autoritám. Jistá kritičnost vůči rodičovské autoritě, jestliže je přijata s láskou, je pro utváření budoucí osobnosti nutná. Rámec rodiny si dospívající doplňuje dalším rámcem vrstevníků a kamarádů. K úkolům pozdního dospívání patří rozhodování o budoucím povolání, vytváření základu budoucího samostatného života, navazování budoucích dlouhodobějších citových vztahů. Neúspěchy v těchto oblastech jsou prožívány trýznivě. Pro mladé lidi tohoto věku je velmi důležitá skupina vrstevníků, která jim může pomoci se alkoholem a drogám vyhnout, nebo naopak představuje nebezpečí. Dospělý se může nabízet jako zdroj informací, zároveň by ale měl povzbuzovat k samostatnosti a sebedůvěře. Měl by počítat s tím, že mladí lidé tohoto věku se nespokojí s přijetím informace, ale budou chtít diskutovat. Prevence v této skupině je zásadně důležitá, protože bývá zvláště ohrožena. Zneužívání alkoholu nebo drog v dospívání může vést k rychlému vytvoření návyku a tomu je třeba předcházet.“

3.2 O účinných a neúčinných formách prevence ve školách a ve společnosti

Typy prevence¹

„Primární prevence má za cíl předcházet problémům s návykovými látkami u těch, kdo je ještě nezačali užívat. Sekundární prevence se také nazývá časnou intervencí. Jejím cílem je intervenovat u těch, kdo začali návykové látky zneužívat, kde ale stav příliš nepokročil. Cílem je zneužívání návykových látek a s ním spojené problémy zastavit nebo omezit na co nejnižší míru. Terciální prevence je fakticky léčba závislosti na návykových látkách.“

Některé strategie používané v prevenci shrnuje následující přehled.

Účinnost strategií prevence škod působených návykovými látkami

Přehled strategií	Účinnost
Zastrašování	Neúčinné
Citové apely	Neúčinné
Prosté informování	Neúčinné
Nabízení lepších možností než alkohol či jiné návykové látky	Účinné u dětí se zvýšeným rizikem
Dovednosti potřebné pro život (umět odmítat alkohol i drogy, rozhodovat se, zvládat stres i nepříjemné duševní stavy atd.)	Účinné
Peer programy (aktivní účast předem připravených vrstevníků)	Účinné u skupin se středním rizikem (normální populace)
Prevence založená ve společnosti (community based prevention) tj. spolupráce různých složek společnosti	Účinné
Snižování dostupnosti návykových látek včetně alkoholu	Účinné, zejména jestliže je provázeno snižováním poptávky
Léčba anebo mírnění následků	Účinné, zvláště když je pomoc poskytnuta včas

2

„Přednášky, tzv. komponované programy, promítání filmů a podobné hromadné akce jsou podle dostupných výzkumů neúčinné. Nevhodná přednáška může dokonce za určitých okolností vzbudit o drogy zájem.“³

¹ Nešpor.K.,: *Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí, Časná a krátká intervence, 1998* [online]. c1998 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html>

² Nešpor.K.,: *Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí, Časná a krátká intervence, 1998* [online]. c1998 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html>

³ Nešpor.K.,: *Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí, Časná a krátká intervence, 1998* [online]. c1998 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html>

3. 2. 1 Prevence ve školách

„**Problém s drogou se však často poprvé projeví ve škole** zhoršeným prospěchem, disciplinárními problémy nebo neomluvenými hodinami. Škola může být v prevenci rodině velmi užitečným spojencem, bylo by ale přehnané činit ji výlučně zodpovědnou za to, že dítě škodlivě užívá návykovou látku. Před tím, než se problémy s návykovou látkou přenesou do školního prostředí, předchází většinou dlouhodobější braní drog o víkendech nebo mimo školu. Škola ovšem může v prevenci udělat mnoho užitečného, zvláště jestliže s rodiči dobře spolupracuje.“¹

Nelíbí se mi názor mnoha rodičů, kteří se domnívají, že dítě či mladistvý je vlastně celý den ve škole, a proto za případné patologické jevy v chování jejich potomka může právě vzdělávací ústav.

Čím může být škola v prevenci škod působených návykovými látkami prospěšná? Dobrou a pohotovou spoluprací s rodiči. Škola pohotově oznámí rodičům velké výkyvy v prospěchu, změny v chování nebo jiné nápadnosti. Pomáhá tak rodičům včas a účinně reagovat.²

Tím, že nabídne nebo zprostředkuje žákovi, studentovi nebo i rodině vhodnou formu pomoci.

„O jakou pomoc se bude jednat záleží na charakteru problému. Často asi škola doporučí spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou nebo s jiným pracovištěm, které pomůže stav důkladněji posoudit.“³

Škola by měla také prosazovat i přiměřená pravidla.

Tato pravidla by měla zahrnovat např. zákaz kouření i zákaz přinášení a užívání alkoholu a jiných návykových látek do školního prostředí a na akce, které škola organizuje. Rodiče se mohou rozhodnout, zda nezletilého pustit nebo nepustit na podezřelou diskotéku. Těžko ale

---

¹ Nešpor.K.,: *Alkohol drogy a vaše děti, Jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat a jak je zvládat* [online]. c2003 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> .

² Nešpor, 2003

³ Nešpor.K.,: *Alkohol drogy a vaše děti, Jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat a jak je zvládat* [online]. c2003 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> .

mohou dítě nepustit do školy. Škola by tedy měla být důstojným a bezpečným místem. Rodiče by měli školní pravidla znát. K zdravým pravidlům patří i přiměřené a předvídatelné sankce v případě porušení zákazu. Rozhodně by s takovou záležitostí měli být seznámeni rodiče a měly by se hledat cesty, jak něčemu podobnému v budoucnu předejít.¹

Organizací preventivního programu.

„Podle výzkumů, které se v této oblasti prováděly, nemívají různé přednášky nebo jiné jednorázové akce pozitivní účinek. K účinným strategií patří i to, čemu se říká anglicky „life skills“ čili dovednosti potřebné pro život (např. odmítání alkoholu, tabáku a drog, schopnost se rozhodovat, organizovat si čas, zvládat stres a nepříjemné duševní stavy např. za pomoci relaxační techniky). Dětem se zvýšeným rizikem (děti s poruchami chování apod.) pomáhá **nabízení lepších možností**, tedy cílená pomoc podle druhu jejich problému.“²

---

¹ Nešpor, 2003

² Nešpor.K.,: *Alkohol drogy a vaše děti, Jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat a jak je zvládat* [online]. c2003 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> .

4. Praktická část

V rámci praktické části jsem provedla dotazníkové šetření mezi nezletilými na Pardubicku.

Výzkumný problém : Zneužívání alkoholu u nezletilých na Pardubicku

4.1 Hypotézy

1. Nezletilí, jejichž rodiče se rozvedli, pijí častěji než nezletilí, kterým se rodiče nerozvedli.
2. Nezletilí, kteří pocházejí z rodin, kde je alkohol tabu, pijí častěji, než ti z rodin, kde alkohol tabu není.
3. Nezletilí, jejichž matka či otec pijí alkohol často (za posledních 30 dní 10 krát a více) nebo každý den, zneužívají alkohol častěji, než ti, jejichž rodiče pijí alk. vůbec či příležitostně.
4. Nezletilí, jejichž rodiče většinou vědí, co, kde jejich dítě dělá, pijí alk. méně často, než děti rodičů, jež to nevědí.
5. Nezletilí chlapci pijí více než nezletilé dívky.
6. Studenti Soukromé hotelové školy pijí alkohol častěji než studenti Gymnázia Josefa Resslera.

4.2 Cíl výzkumu

Jako cíl výzkumu jsem si stanovila zmapování situace zneužívání alkoholu u nezletilých na Pardubicku.

4.2.1 Již existující podobný celostátní výzkum¹

Pravidelné pití alkoholických nápojů u 16letých studentů v letech 1995 až 2007 (v %) , 6x za měsíc , + znamená "a více" nebo "a častěji"

Alkohol za posledních 30 dnů	Chlapci				Dívky				Studenti celkem			
	1995	1999	2003	2007	1995	1999	2003	2007	1995	1999	2003	2007
Pivo 6x ⁺	26,7	37,4	33,6	28,7	6,9	12,1	14,4	15,7	17,8	24,1	23,1	21,9
Víno 6x ⁺	5,8	6,3	7,8	7,7	3,7	7,5	9,4	7,8	4,8	7,0	8,7	7,7
Destiláty 6x ⁺	13,0	15,5	14,0	13,8	9,7	10,1	11,4	10,8	11,5	12,7	12,6	12,3

4.3 Metodologie

Zvolila jsem metodu kvantitativního šetření pomocí dotazníků s uzavřenými otázkami, které mi dovolí zkoumat větší okruh informací, než metoda kvalitativního šetření.

¹ *Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách* [online]. c2007 [cit. 23.2.2009] . Dostupné z: <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=30263>, str.5

4.4 Vyhodnocení získaných informací

Výzkum jsem provedla 5.3. 2009 na Gymnáziu Josefa Ressela v Chrudimi. Vyplňování dotazníků nezletilými se uskutečnilo v rámci hodin Základů společenských věd, do kterých mě ochotně vpustila Mgr. Jiřina Švihlíková. Část dotazníkového šetření jsem také provedla na Soukromé hotelové škole v Chrudimi, zde se dotazníky šířily za pomoci jednoho ze studentů. Studentům jsem vždy na začátku přiblížila důvod toho šetření a ujistila je, že dotazník je opravdu anonymní, že jejich odpovědi neuvidí rodiče ani jiné autority. Žádala jsem je o maximální upřímnost.

Po celou dobu samotného vyplňování dotazníků jsem byla přítomna ve třídě pro případ osvětlení nejasností. Nikdo mého dovysvětlení nevyužil.

Na otázky č. 3, 5,6,7,8,9,10,11,12,13,22 odpovídali pouze ti, kteří u otázky č. 2 neuvedli odpověď A (vůbec).

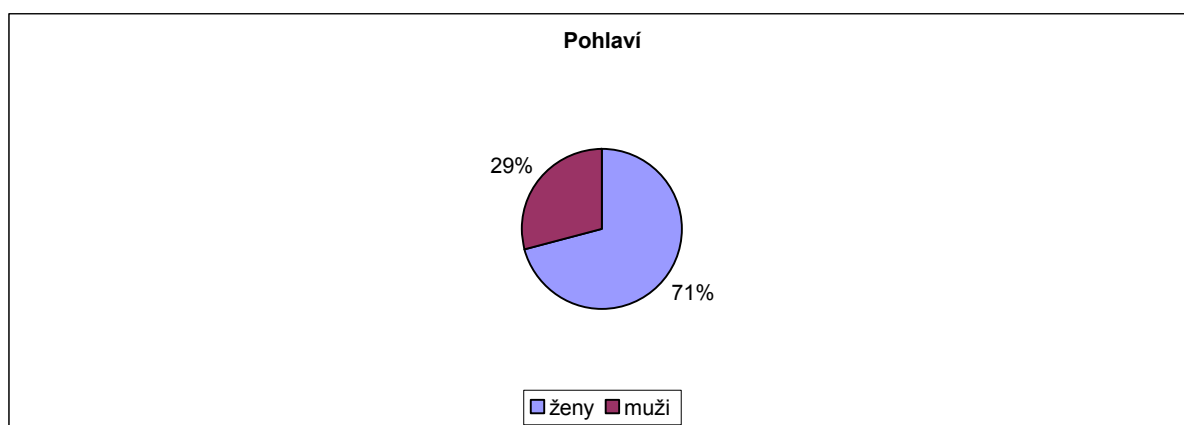
Je třeba podotknout, že výzkum neproběhl mezi nezletilými, kteří nenavštěvují žádnou školu, což považuji za nevýhodu toho výzkumu, jelikož takoví jedinci jsou právě nejvíce ohroženi tímto jevem.

4.4.1 Charakter respondentů

Pohlaví

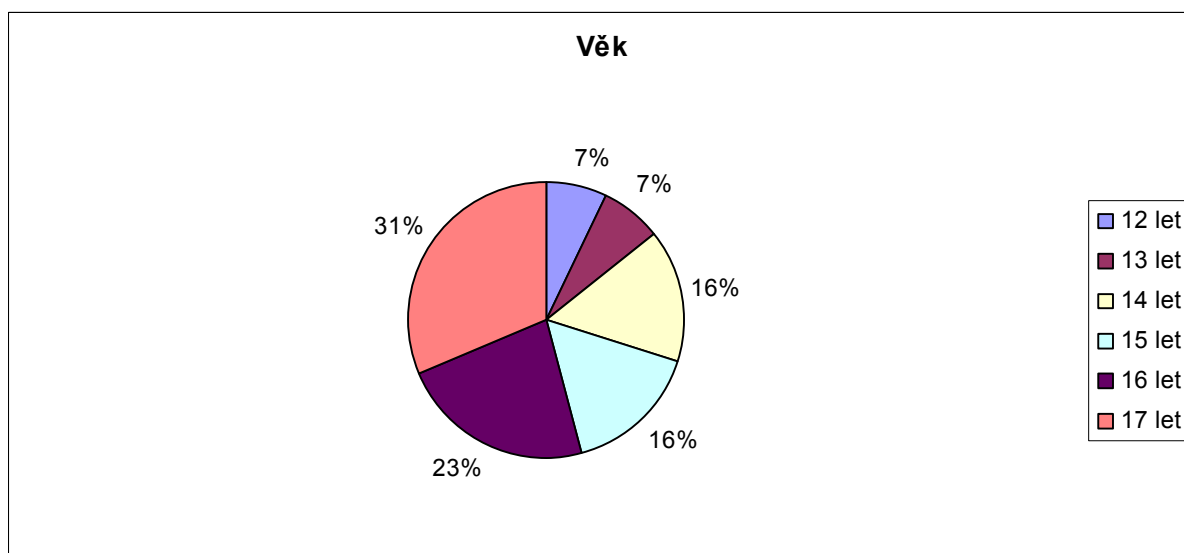
Šetření tedy proběhlo mezi 70ti studenty – 47 dívek, 23 chlapců.

Graf č. 1

Věk

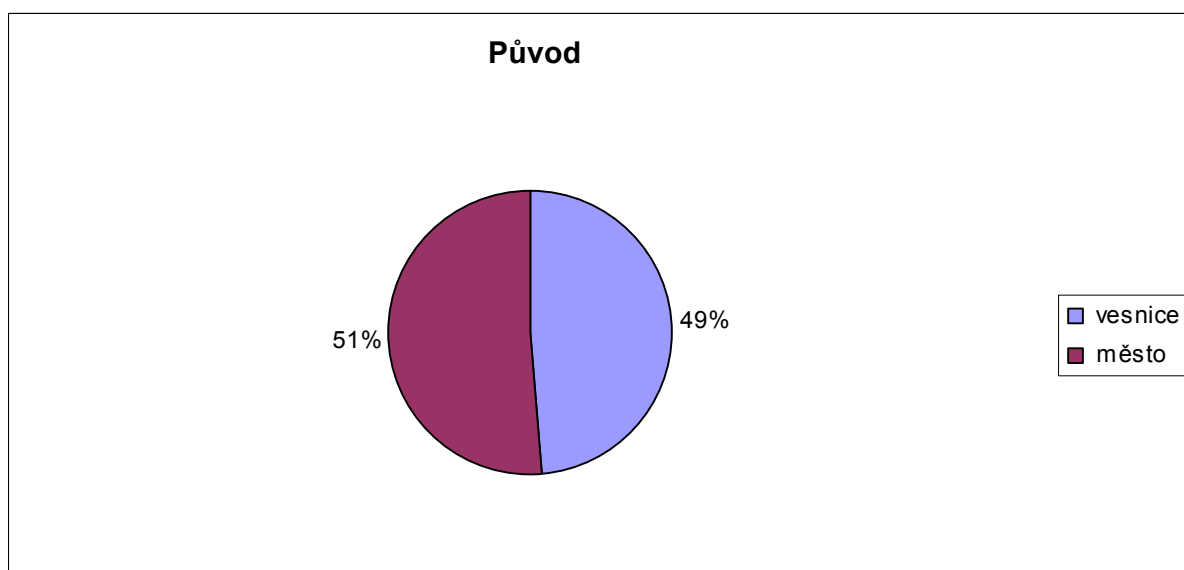
Graf č. 2

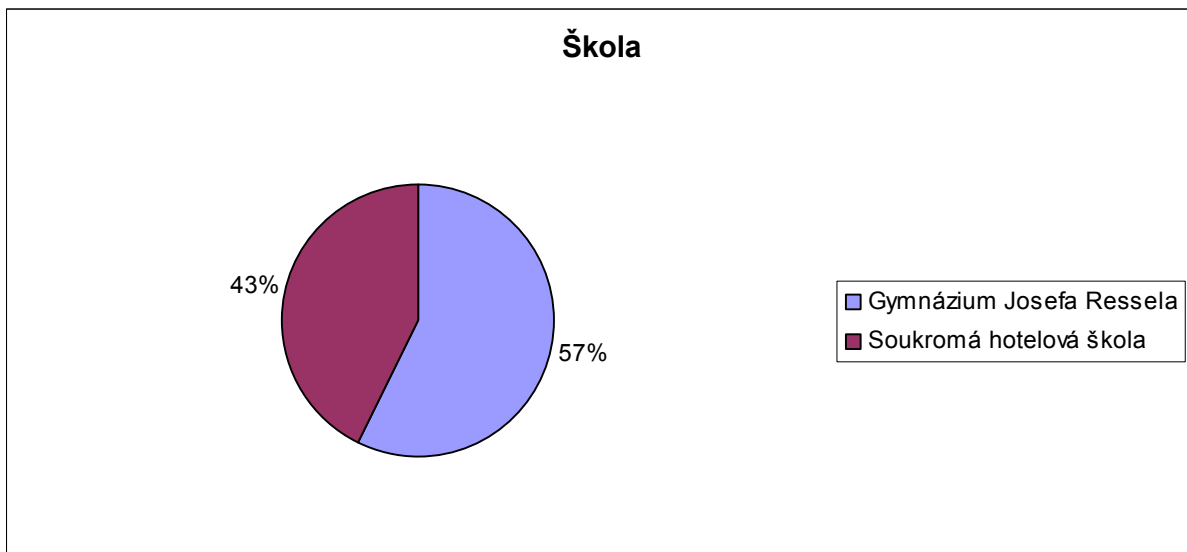
Průměrný věk respondenta : 15,36986 let

Původ respondentů

Graf č. 3

Graf č. 4

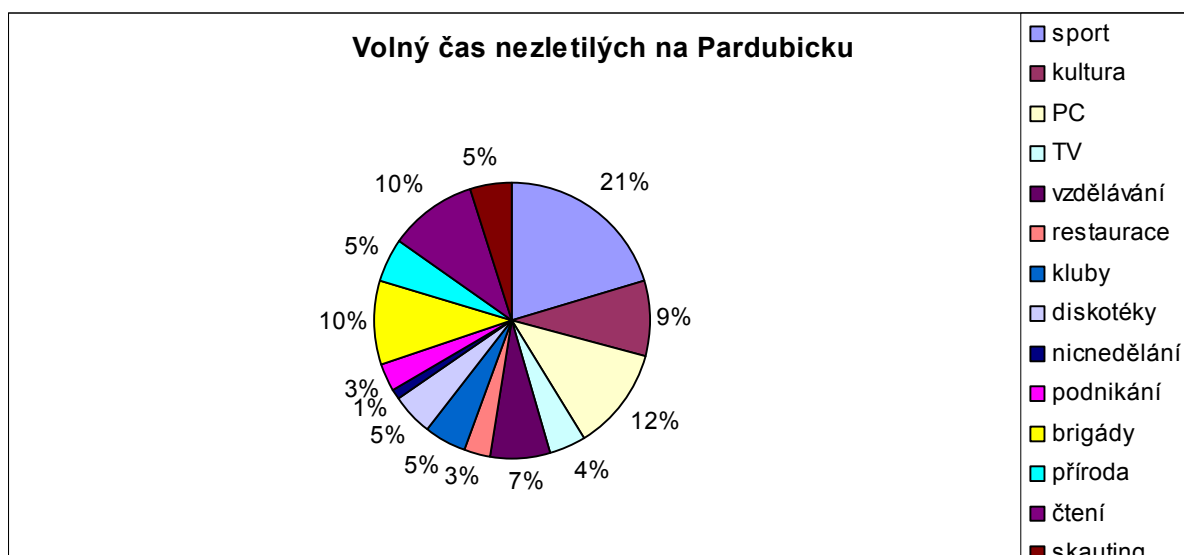
4.4.2 Vyhodnocení otázek, grafy

1) Jak trávíš volný čas? (napiš mi, prosím, pár vět)

V grafu č. 5 vidíme, že na prvním místě mezi volnočasovými aktivitami nezletilých na Pardubicku se umístil *sport* (21%). Hned na druhém místě se 12% je *PC*. 10% získala varianta *brigády* a varianta *čtení*. 9% respondentů označilo *kulturu*, 7% *vzdělávání*. Po 5 % *skauting*, *příroda*, *diskotéky*, *kluby*. TV získala překvapivě pouze 4 %. 3% připadají pro možnost *restaurace*, *podnikání*. 1% dotazovaných uvedlo *nicnedělání* jako formu trávení volného času.

Tato otázka je otevřená. Z grafu je možné vyčíst procentuální zastoupení aktivit, jež mi respondenti uvedli.

Graf č. 5

2) Jak často piješ alkohol?

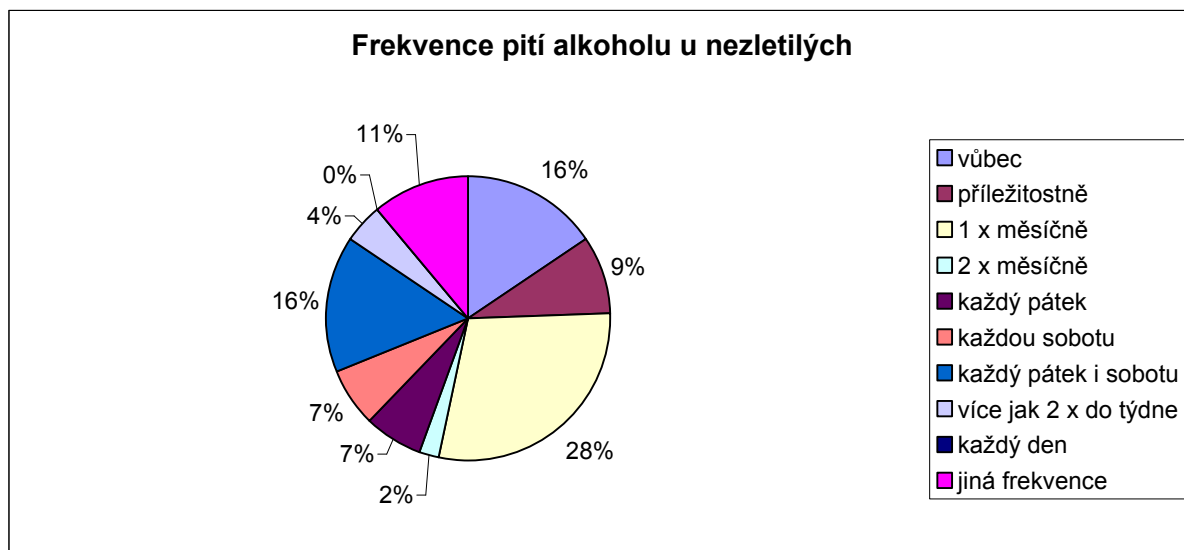
Ve výšeči grafu č. 6 vidíme procentuální rozložení četnosti zneužívání alkoholu u nezletilých na Pardubicku.

Nejvíce procent získala varianta *1x měsíčně*, na druhém místě se stejným počtem procent se umístila varianta *vůbec* a *každý pátek i sobotu*.

Možnost *příležitostně* je zastupena 9ti %. Varianta *každý pátek* a *každá sobota* získaly shodně po 7 %. Příležitostně konzumují alkohol 4 % dotazovaných.

Zde mě překvapilo 4% procentní zastoupení u varianty – více jak 2x týdně a potěšilo nulové zastoupení u varianty stále. Variantu *2x měsíčně* zvolila 2% studentů. U varianty *jiná frekvence* (11%) se objevily odpovědi : *v neděli po kachně, vždy, když mám chuť, jedenkrát za rok*.

Graf č. 6

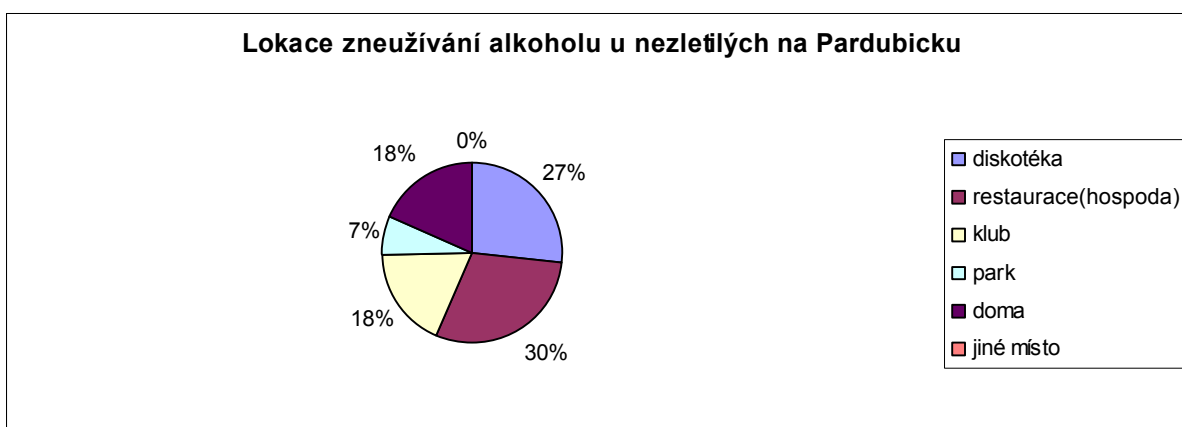

3) Kde piješ alkohol?

Otázka se týká zjištění lokace zneužívání alkoholu nezletilými. Z grafu č. 7 je zřejmé, že nejvíce mladí alkohol pijí v *restauracích (hospodách)* (30%), o 3% méně získala *diskotéka*. Zajímavé je 18 ti % zastoupení u varianty *doma*. Stejný počet byl zjištěn i u varianty *klub*. Možnost *jiné místo* si nikdo nevybral.

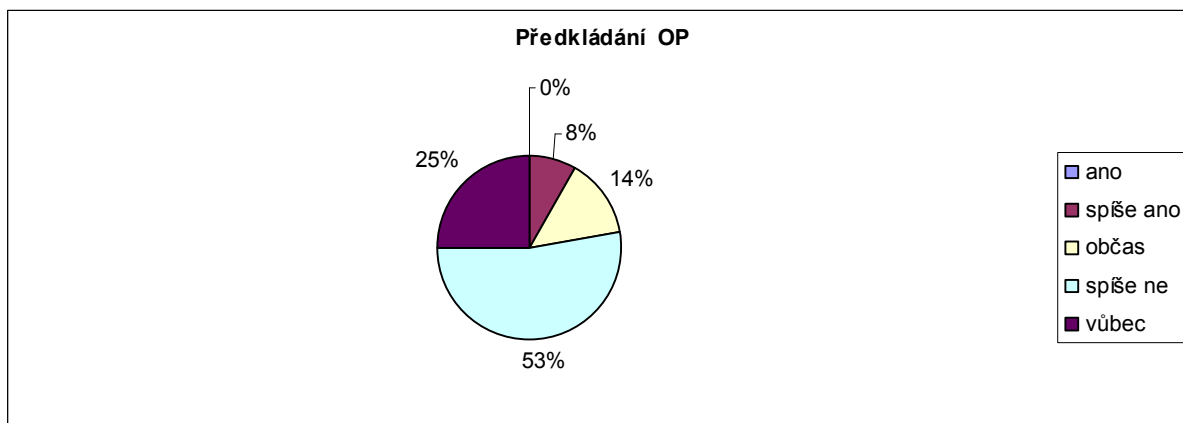
Graf č. 7

4) Je předkládání občanského průkazu při nákupu alkoholických nápojů v restauracích, barech či obchodech pravidlem?

Výsledek této otázky týkající se kontroly občanských průkazů při nákupu alkoholických nápojů vypovídá o postoji naší společnosti ke zneužívání alkoholu nezletilými. Nadpoloviční většinu (53%) získala varianta *spíše ne*. Na druhém místě se umístila možnost *vůbec* (25%). 14% získalo *občas*. Trystních 8% obdržela odpověď *spíše ano*. Nulu získala odpověď *ano*. (Graf č. 8)

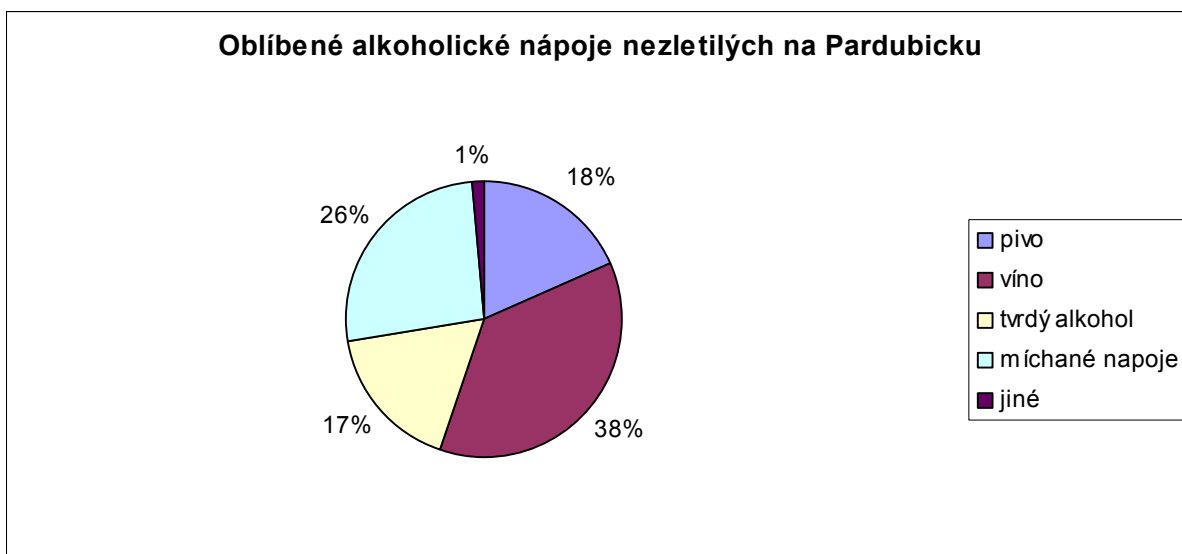
Graf č. 8

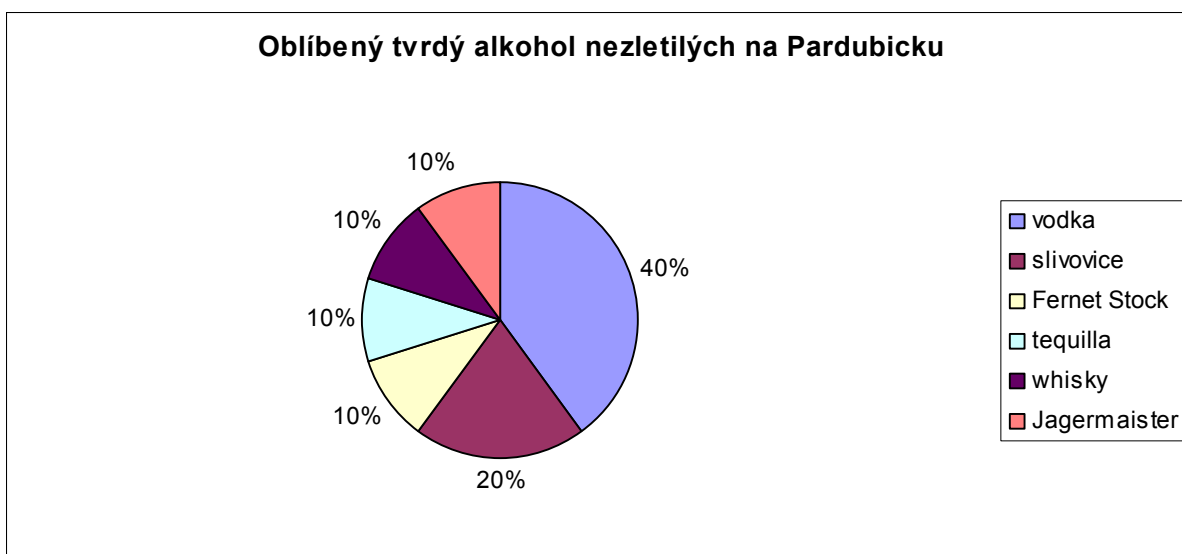
5) K tvým oblíbeným alkoholovým nápojům patří?

V grafu č. 9 vidíme procentuální rozložení oblíbenosti alkoholických nápojů, v grafu č. 10 je možné si prohlédnout rozložení oblíbenosti jednotlivých druhů tvrdého alkoholu, jež respondenti jmenovali. Graf č. 11 znázorňuje oblíbenost jednotlivých míchaných nápojů, jež se objevily v odpovědích.

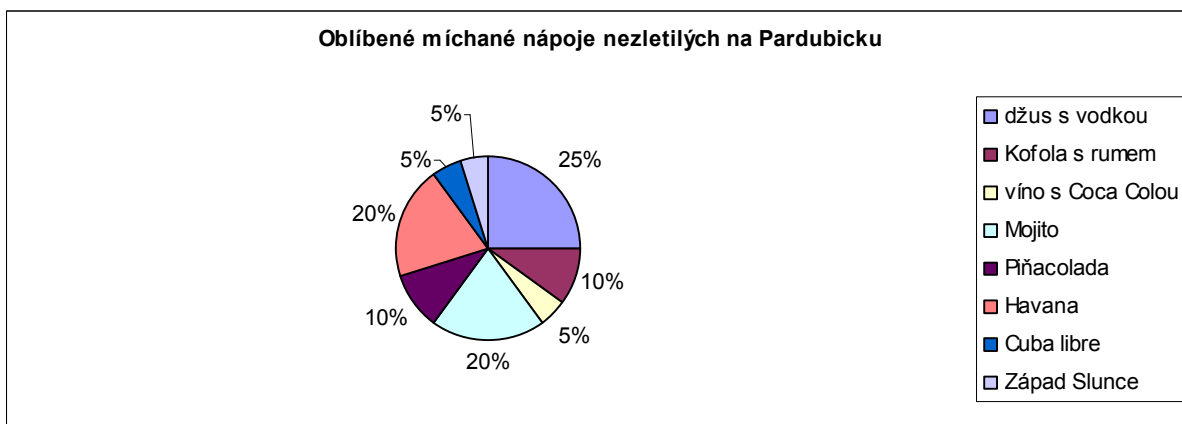
Graf č. 9

Graf č. 10

Graf č. 11

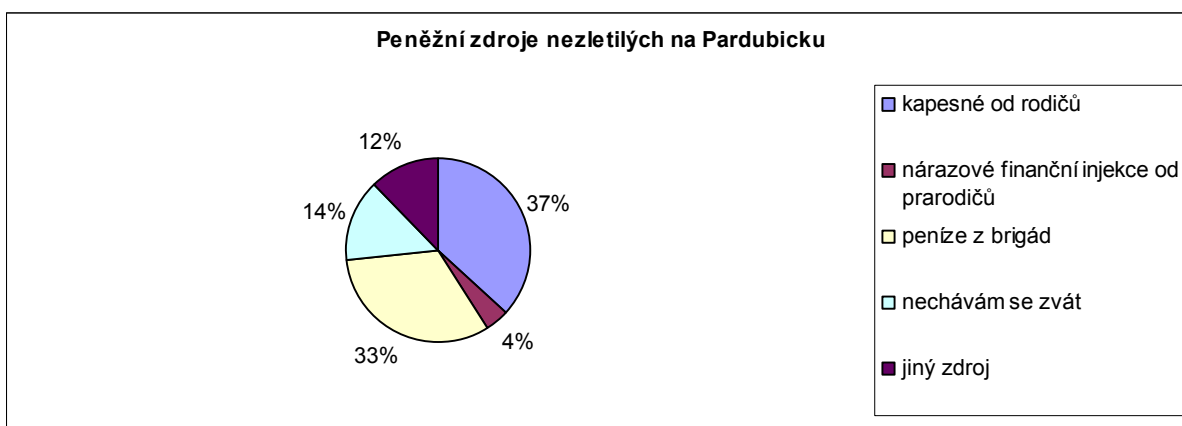

6) Alkohol si kupuješ za?

Smysl této otázky spočívá ve zjištění finančních zdrojů nezletilých na Pardubicku, za které si kupují alkohol, který posléze konzumují.

Největší část respondentů (37%) označila odpověď *kapesné od rodičů*. O pouhých 3% méně získala možnost *peníze z brigád*. 14% nezletilých se *nechává zvát* a 12% dotazovaných uvedlo odpověď *jiný zdroj*. Na otázku jaký 50% z nich odpovědělo, že podnikají a druhá půlka jiný zdroj neuvádla. Pouhých 4% nezletilých pije za *nárazové finanční injekce od prarodičů*. (Graf č. 12)

Graf č. 12

7) Proč piješ alkohol?

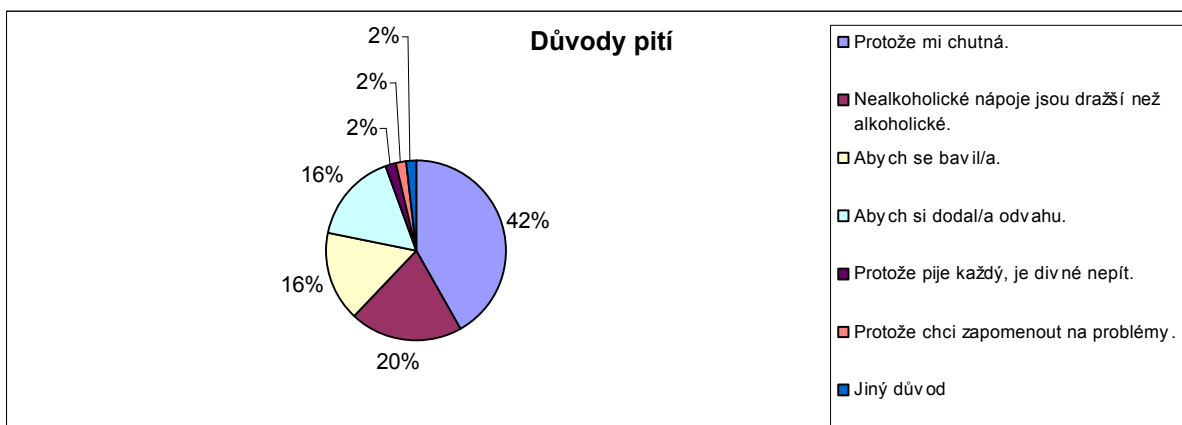
V otázce na důvody pití alkoholu u nezletilých na Pardubicku nejvíce procent získala odpověď- *protože mi chutná*, což mě dost překvapilo.

20% získala odpověď- *nealkoholické nápoje jsou dražší než alkoholické*. Stejný počet (16%) obdržely odpovědi-*abych se bavil/a a abych si dodal/a odvalu*. 2%

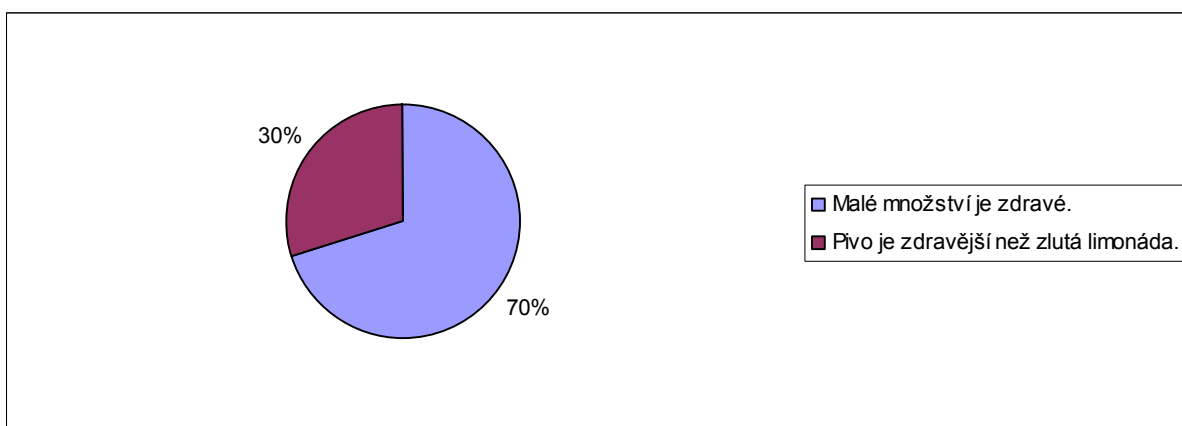
respondentů označilo možnost- *protože pije každý, je divné nepít*. Stejně tak možnost- *protože chci zapomenout na problémy* získala 2%. V možnosti - *jiný důvod* (2%)

studenti uvedli tyto důvody : 70% - *malé množství je zdravé* a zbývajících 30% - *pivo je zdravější než žlutá limonáda*. (Graf č. 13,14)

Graf č. 13

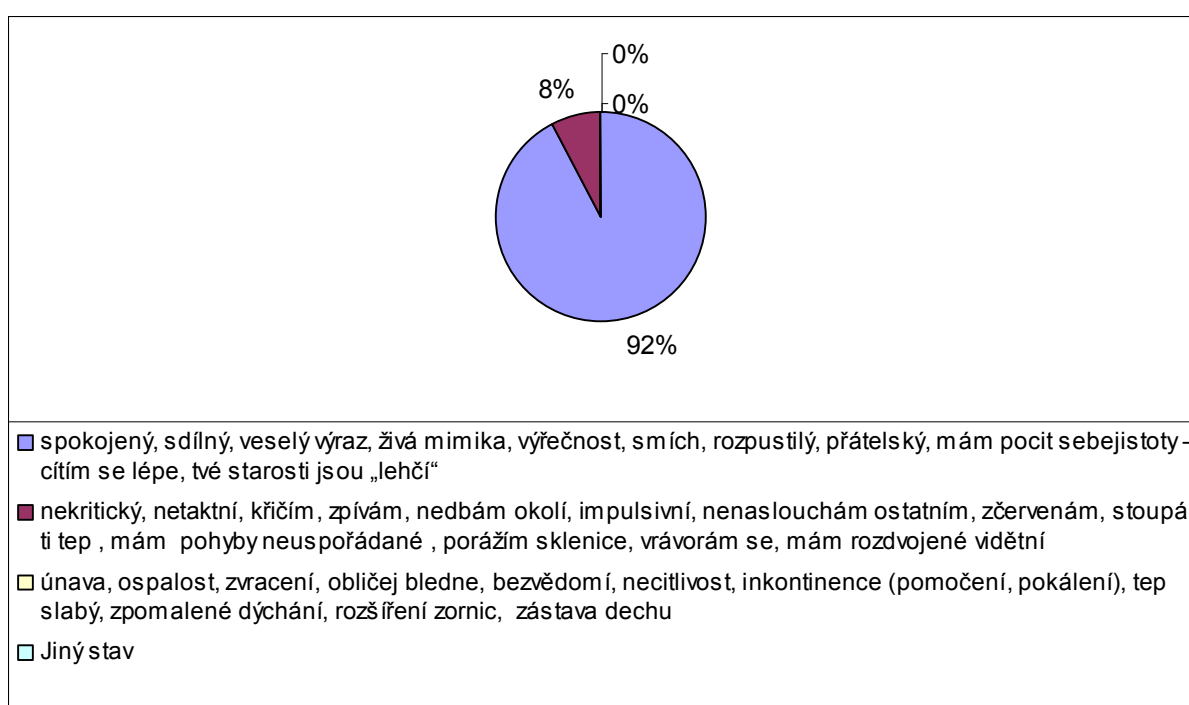
Graf č. 14

8) V jaké stavu zpravidla jsi, když popíjíš?

Valná většina respondentů (92%) na tuto otázku týkající se míry opíjení nezletilých označila, že pijí do stavu *spokojenosti, sdílnosti, ...* . 8% dotazovaných při pití alkoholu *křičí, zpívá, nedbá okolí, ...* . Nikdo neozdančil možnost : *únava ospalost, zvracení, ...* a možnost *jiny stav*. (Graf č. 15)

Graf č. 15

9) **Máš zkušenost s pobytem na záchytce?**

Nikdo z dotazovaných nemá zkušenost s pobytem na záchytce.(Graf č. 16)

Graf č. 16

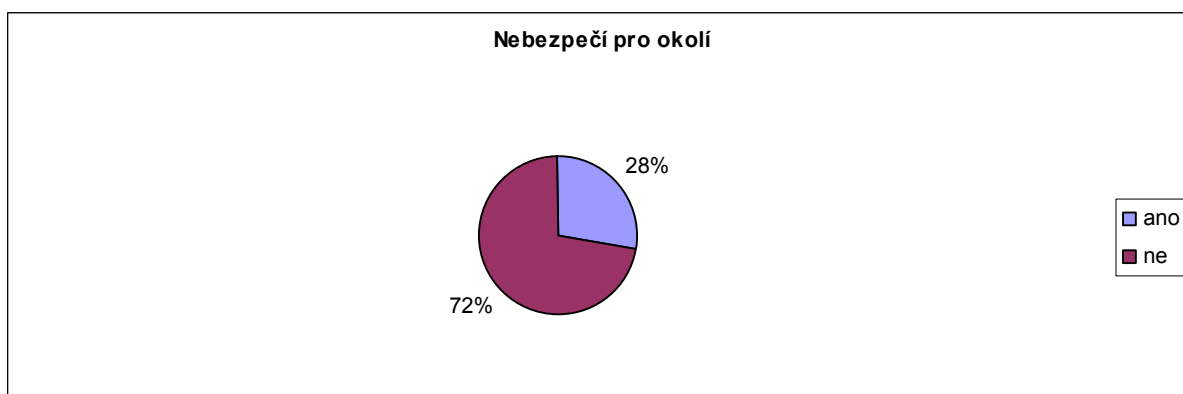

10) **Byl/a jsi někdy v opilosti nebezpečný/á svému okolí (budit pohoršení, působit výtržnosti, rvát se, přepadat, provádět vloupání, demolovat či řídit motorová vozidla)?**

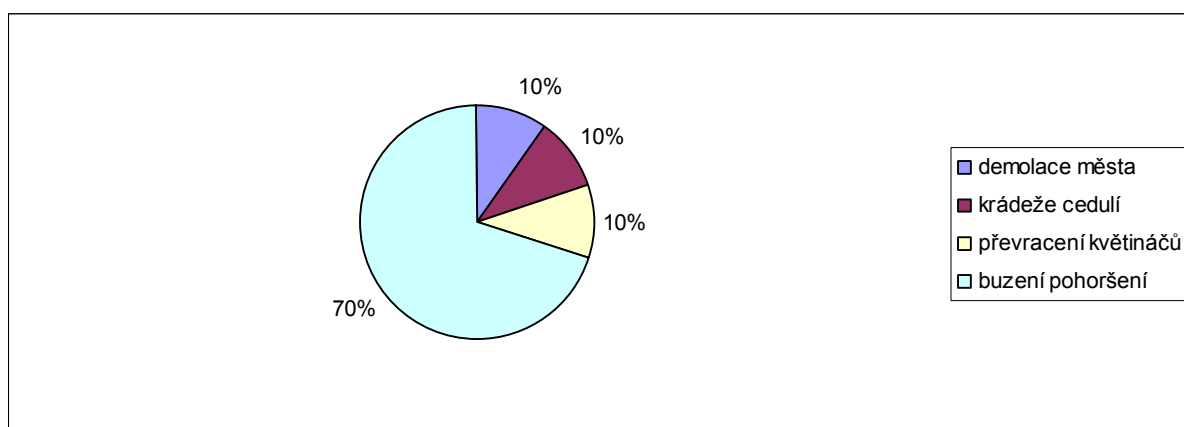
Z grafu č. 17 je zřejmé, že 72% nezletilých se *nikdy nechovalo* v opilosti nebezpečně vůči svému okolí.

28% dotazovaných uvedlo, že se *někdy nebezpečně vůči svému okolí chovali*, z čehož na otázku jak? 10% odpovědělo, že *demolovali město*, dalších 10% *kradlo cedule*, 20% dotazovaných uvedlo, že v opilosti *převraceli květináče*. Zbývajících 70% *budilo v opilosti pohoršení*. (Graf č. 18)

Graf č. 17

Graf č. 18

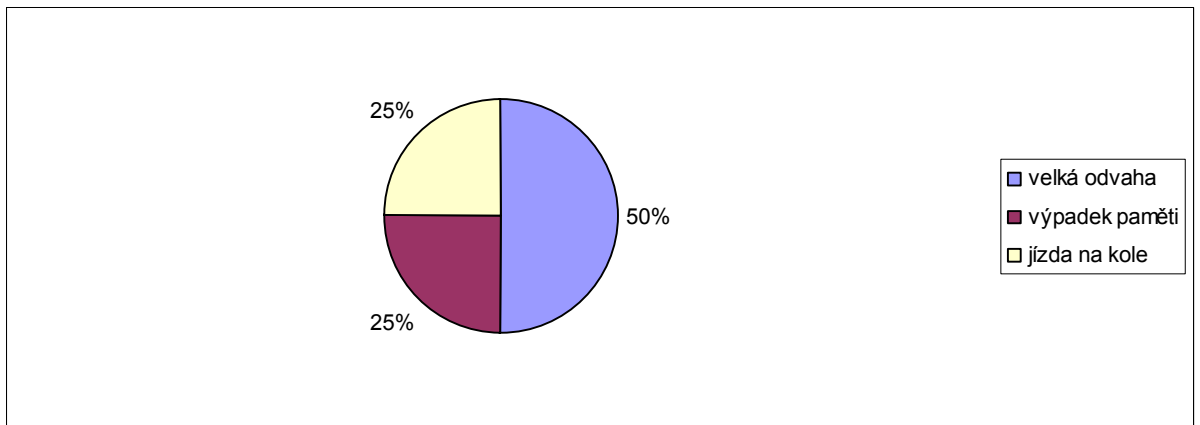
10) Byl/a jsi někdy v opilosti nebezpečný sám sobě?

Z grafu č. 19 vyplývá, že 77% dotazovaných uvedlo, že nikdy nebyli v opilosti nebezpeční sami sobě a 23% bylo. Mezi druhy nebezpečí dotazovaní uvedli jízdu na kole (25%), výpadky paměti (25%) a velkou odvahu (50%) (Graf č. 20) .

Graf č. 19

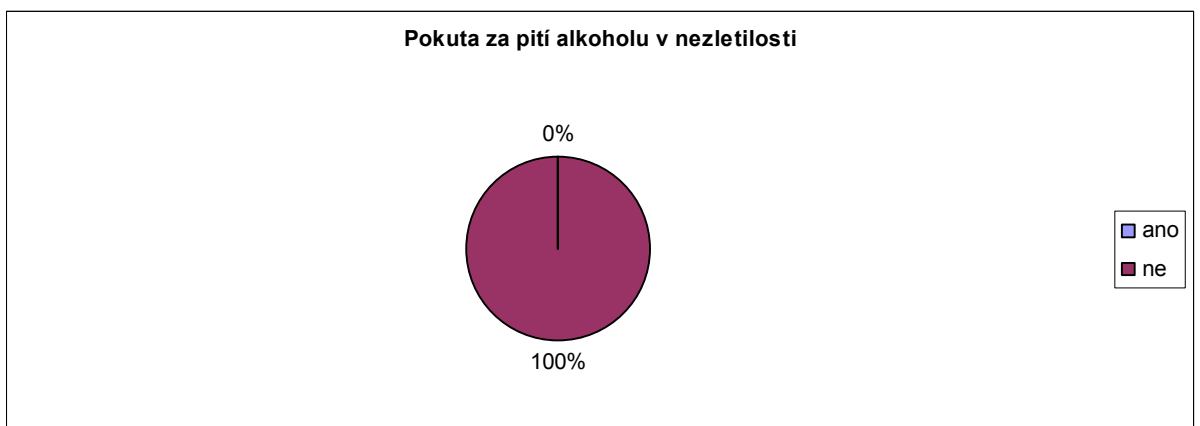
Graf č. 20

12) Platil/a jsi někdy pokutu za pití alkoholu v nezletilosti?

V grafu č. 21 vidíme, že žádný z dotazovaných nikdy neplatil pokutu za pití alkoholu v nezletilosti.

Graf č. 21

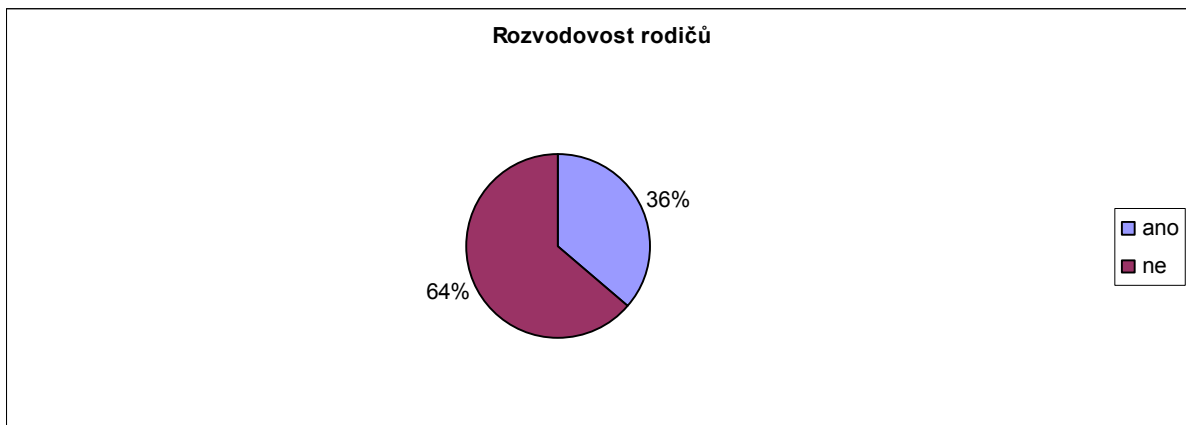

13) Jsou rodiče rozvedení?

V grafu č. 22 vidíme, že 64% rodičů dotazovaných není rozvedených a 36% je.

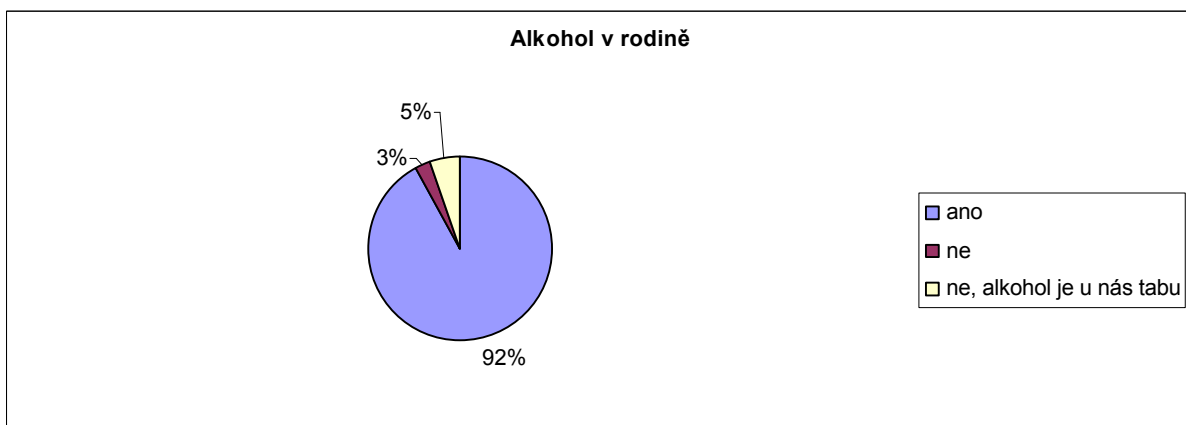
Graf č. 22

14) Vzpomeneš si, zda Ti někdy rodiče nabídli skleničku alkoholu či panáka (Silvestr, Vánoce)?

Z grafu č. 23 je zřejmé, že vlná většina (92%) rodičů *někdy svému dítěti nabídla alkohol*, možnost *ne* získala 3%. Možnost *ne, alkohol je u nás tabu* získala 5%.

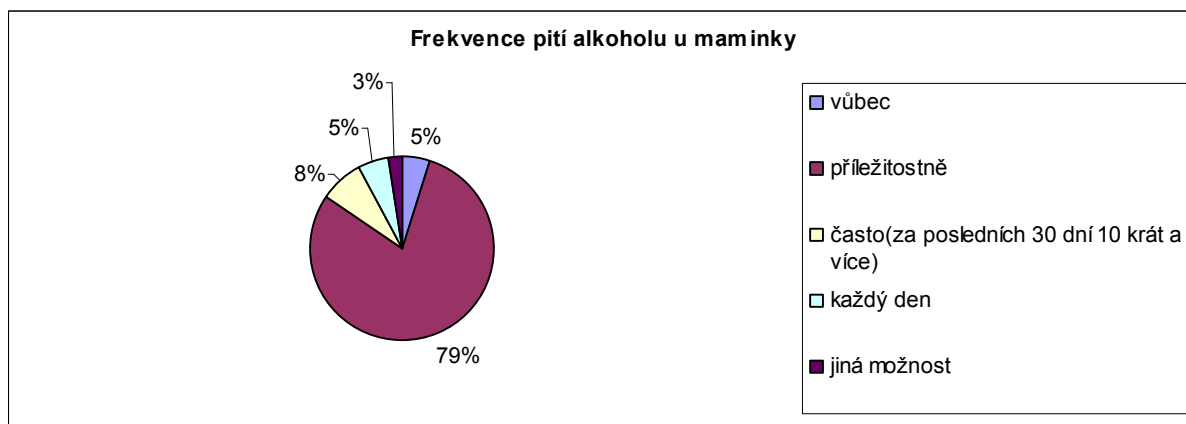
Graf č. 23

15) Jak často pije maminka alkohol?

V grafu č. 24 vidíme, že 79% maminek dotazovaných pije alkohol *příležitostně*, 8% pije *často*, 5 % *každý den* a *vůbec*. 3% dotazovaných uvedla *jinou možnost*, kde se objevily odpovědi *jednou za tři týdny*(10%), *jednou za rok na Silvestra* (90%).

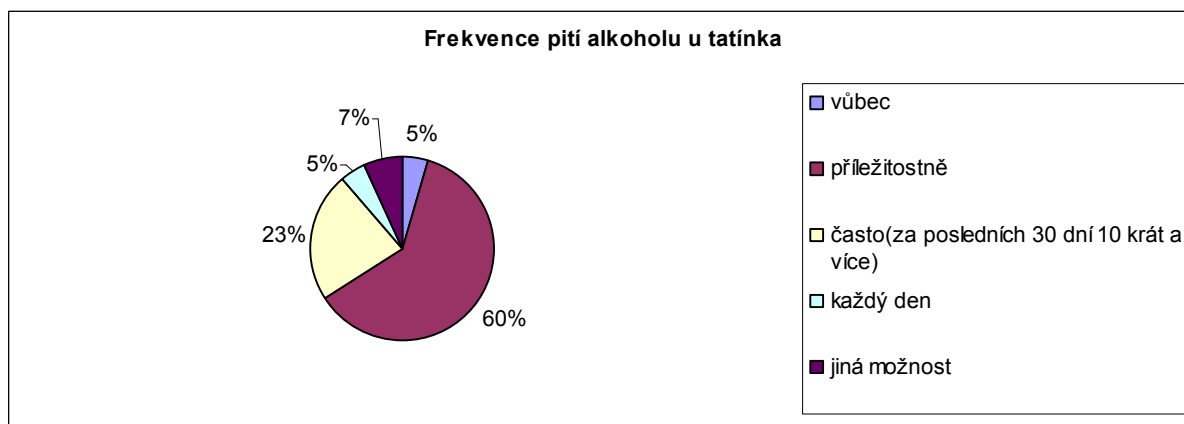
Graf č. 24

16) Jak často pije tatínek alkohol ?

Z grafu č. 25 je možné vyčíst, že 60% tatínků dotazovaných konzumuje alkohol *příležitostně*, 23% *často* (za posledních 30 dní 10 krát a více). 7 % nezletilých označilo *jinou možnost*, kdy se vždy jednalo o odpověď, že nevědí, že se s otcem nestýkají. 5 % respondentů uvedlo možnost *každý den* a možnost *vůbec*.

Graf č. 25

17) Vědí rodiče, že piješ alkohol?

Dle grafu č. 26 97% rodičů dotazovaných ví, že jejich nezletilé děti konzumují alkohol. Pouhá 3% rodičů to nevědí.

Graf č. 26

18) Bývá Tvoje rodina zřídka pohromadě?

83% respondentů označilo možnost ne, 17% možnost ano. (Graf č. 27)

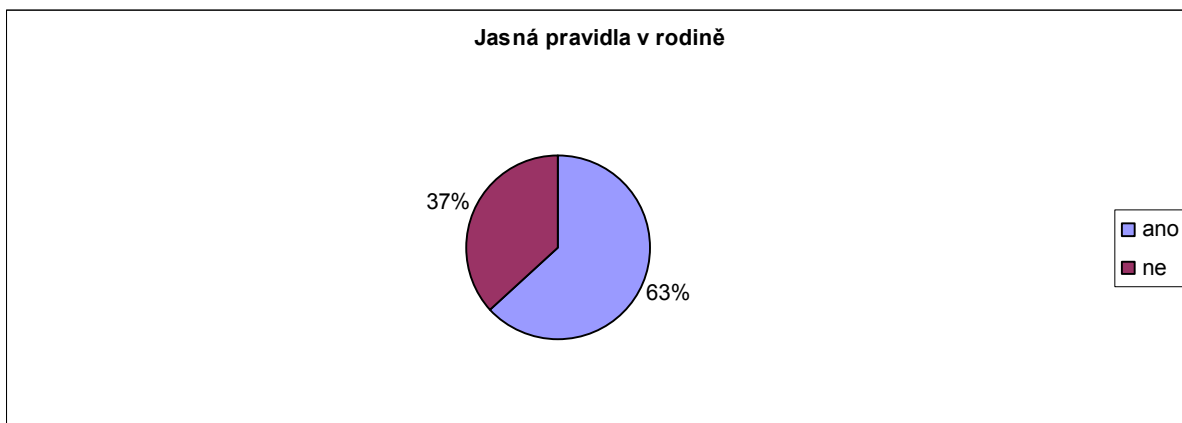
Graf č. 27

19) Existují ve Tvé rodině jasná pravidla, co smíš – co nesmíš ?

V grafu č. 28 vidíme, že 63% respondentů uvedlo, že v jejich rodinách *existují* jasná pravidla, kdežto 37% nezletilých označilo odpověď *ne*.

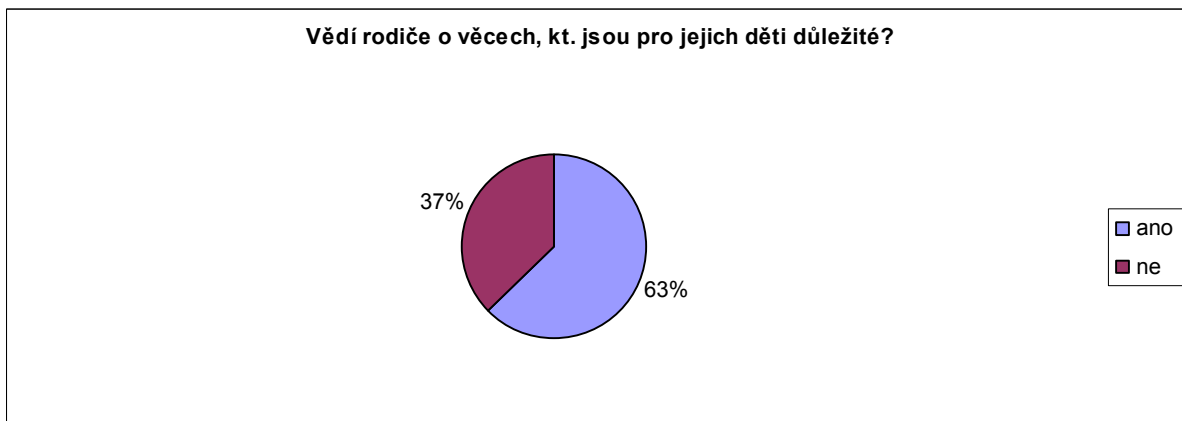
Graf č. 28

20) Vědí rodiče, co si myslíš o věcech, které jsou pro tebe důležité?

Jak vidno v grafu č. 29 63% rodičů dotazovaných ví, co si jejich potomek myslí o věcech, které jsou pro něj důležité. Avšak 37% rodičů to neví.

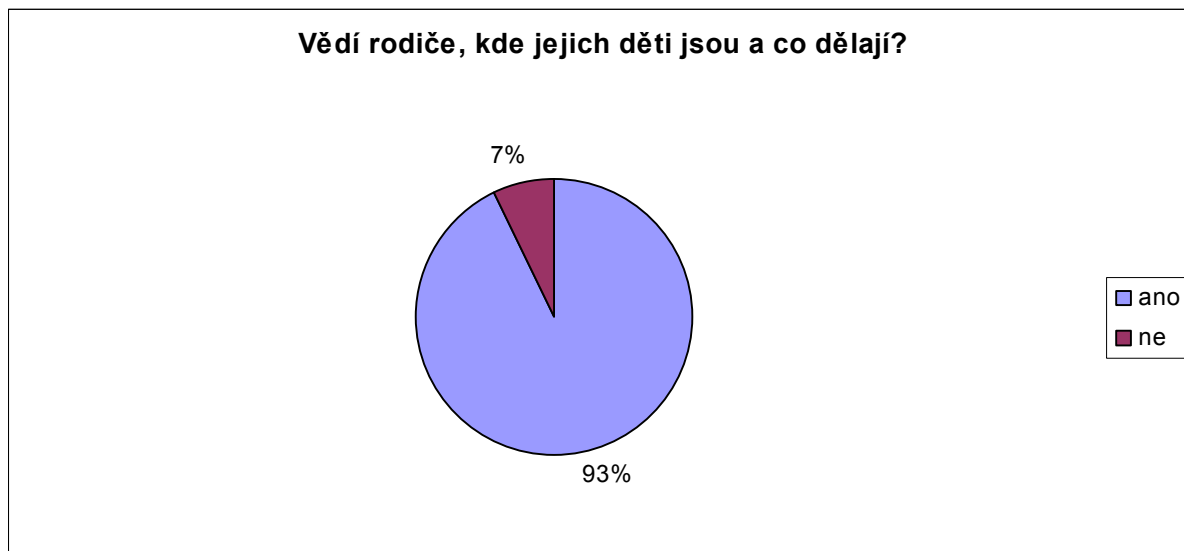
Graf č. 29

21) Vědí vždy rodiče, kde jsi a co děláš?

93% rodičů vždy ví, kde jejich dítě je a co dělá, 7% to vždy neví. (Graf č. 30)

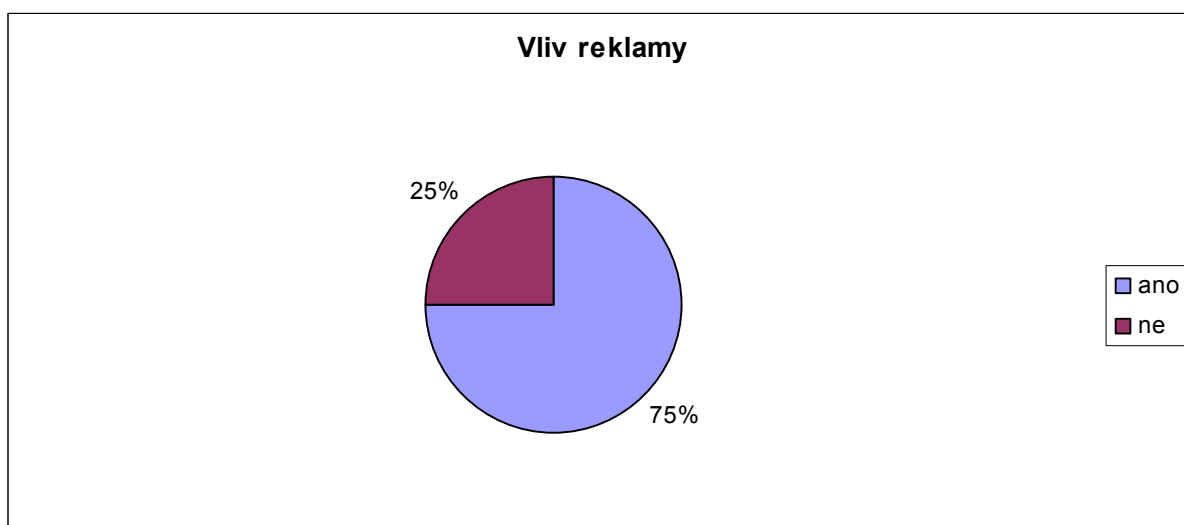
Graf č. 30

22) Pociťuješ touhu kupovat si produkty, které vidíš v reklamách (TV, internet, rádio)?

V grafu č. 31 vidíme, že 75% dotazovaných odpovědělo, že pociťuje touhu kupovat si produkty, které vidí v reklamách. 25% tuto touhu nepociťuje.

Graf č. 31

4.5 Porovnání výsledků šetření s hypotézami

Hypotéza č. 1

Nezletilí, jejichž rodiče se rozvedli, pijí častěji než nezletilí, kterým se rodiče nerozvedli.

K jednotlivým možnostem otázky č. 2 jsem přiřadila body.

a)	vůbec	0
b)	příležitostně	1
c)	1 krát měsíčně	2
d)	2krát měsíčně	3
e)	každý týden v pátek	4
f)	každý týden v sobotu	5
g)	každý pátek i sobotu	6
h)	více jak 2 krát do týdne	7
ch)	každý den	8
h)	jindy kdy? _____	podle odpovědi

Pro 64% nezletilých, jež uvedli, že jejich rodiče rozvedeni nejsou mi aritmetický průměr bodů vyšel 2,4.

Pro 36% nezletilých jež pochází z rozvedených rodin aritmetický průměr bodů vyšel 2,8.

Z toho tedy vyplývá, že hypotéza č. 1 se potvrdila.

Hypotéza č. 2

Nezletilí, kteří pocházejí z rodin, kde je alkohol tabu, pijí častěji, než ti z rodin, kde alkohol tabu není.

Stejně jako u hypotézy č. 1 jsem vypočítala aritmetické průměry. U nezletilých, kteří na otázku č.

14 : *Vzpomeneš si, zda Ti někdy rodiče nabídli skleničku alkoholu či panáka (Silvestr, Vánoce)?*

Odpověděli ano(92%) či ne(3%) aritmetický průměr bodů vyšel 2.

U těch, kteří označili odpověď *ne, alkohol je u nás tabu* vyšel (5%) průměr bodů 4,5.

Z výše uvedeného vyplývá, že hypotéza č. 2 se potvrdila.

Hypotéza č. 3

Nezletilí, jejichž matka či otec pijí alkohol často(za posledních 30 dní 10 krát a více) nebo každý den, zneužívají alkohol častěji, než ti, jejichž rodiče pijí alk. vůbec či příležitostně.

Stejně jako u hypotéz č. 1 a 2 jsem vypočítala aritmetické průměry frekvencí zneužívání alkoholu u nezletilých. V případě, že matka pije často(za posledních 30 dní 10 krát a více) či každý den mi vyšel průměr bodů 3,4.

U dotazníků, kde respondent uvedl, že matka nepije alkohol vůbec nebo příležitostně vyšel průměr 2,3.

V situaci, kde otec pije alkohol často(za posledních 30 dní 10 krát a více) či každý den mi vyšel průměr bodů 3,2. Tam, kde otec nepije vůbec, průměr je 2,3.

Z výše uvedeného vyplývá, že hypotéza č. 3 se potvrdila.

Hypotéza č. 4

Nezletilí, jejichž rodiče většinou vědí, co, kde jejich dítě dělá, pijí alkohol méně často, než děti rodičů, jež to nevědí.

Stejně jako u hypotéz č. 1,2,3 jsem pro výpočet frekvence pití alkoholu u nezletilých použila aritmetický průměr bodového systému otázky č. 2.

U rodičů, jež většinou vědí, co, kde jejich dítě dělá vyšla hodnota aritmetického průměru 2,6.

U těch, kteří to nevědí vyšlo číslo 3,5.

Z výše uvedeného vyplývá že hypotéza č. 4 se potvrdila.

Hypotéza č. 5

Nezletilí chlapi pijí více než nezletilé dívky.

Stejně jako u přechozích hypotéz jsem pro výpočet frekvence pití alkoholu u nezletilých použila aritmetický průměr bodového systému otázky č. 2.

Chlapcům vyšel aritmetický průmět 2,3 a dívkám 2,5.

Z výše uvedeného vyplývá, že hypotéza č. 5 se nepotvrdila.

Hypotéza č. 6

Studenti Soukromé hotelové školy pijí alkohol častěji než studenti Gymnázia Josefa Ressela.

Stejně jako u přechozích hypotéz jsem pro výpočet frekvence pití alkoholu u nezletilých použila aritmetický průměr bodového systému otázky č. 2.

Aritmetický průměr týkající se pití alkoholu u studentů Soukromé hotelové školy vyšel 3,5 a u studentů Gymnázia Josefa Ressela 2,6.

Z výše uvedeného vyplývá, že hypotéza č. 6 se potvrdila.

4.6 Závěr výzkumu

Dotazníkové šetření, které proběhlo 5.3. 2009 na Gymnáziu Josefa ressela v Chrudimi a 9.3. 2009 na Soukromé hotelové škole v Chrudimi přineslo mnoho zajímavých zjištění.

Průzkum byl proveden mezi 70ti respondenty ve věku 12- 17 let – 71% dívek, 29% chlapců. Bylo tedy zjištěno, že nejčastější volnočasovou aktivitou nezletilých na Pardubicku je sport (21%). Překvapivé bylo zjištění, že 3 % respondentů uvedlo, že podnikají. Potěšující zase bylo pouhé 3% zastoupení TV mezi aktivitami ve volném čase. Upřímně pro PC jsem počítala větší zastoupení než 12%.

Co se týče četnosti pití alkoholu nejčastější odpověď 1 krát měsíčně získala 28%. Zajímavé je, že na druhém místě se umístili dvě odpovědi se stejným počtem procent (16%) – odpověď vůbec a odpověď každý pátek i sobotu. Největší počet respondentů zneužívá alkohol v restauracích (30%). 18% dotazovaných uvedlo, že pije alkohol doma, 97% uvedlo, že rodiče vědí, že pijí alkohol. Tyto fakty, spolu s faktem, že 53% respondentů uvedlo, že kontrola občanských průkazů při nákupu alkoholických nápojů spíše není pravidlem a s tím, že nikdo z dotazovaných nikdy neplatil pokutu za pití v nezletilosti, nám odhaluje možné příčiny zneužívání alkoholu u mladistvých na Pardubicku. Pokud nezletilý, nevyzrálá osobnost, nenarazí na mantinely doma ani ve společnosti, je utopie domnívat se, že se z vlastní vůle bude chovat podle zákona.

Nejoblíbenějším nápojem je víno (38%), což mě také dost překvapilo, sázela jsem jednoznačně na pivo. Největší počet nezletilých (37%) pije za kapesné od rodičů pije protože jim alkohol chutná (42%).

92% dotazovaných obvykle pije do nálady sdílnosti, veselosti, spokojenosti. Nikdo z dotazovaných nemá zkušenost s pobytem na záchytce.

Většina (72%) nikdy nebyla v opilosti nebezpečná svému okolí a rovněž většina (70%) nebyla nebezpečná ani sobě.

V mé skupině respondentů 63% pochází z nerozvedených manželství. Tato informace mě mile překvapila, očekávala jsem výsledek půl na půl. Většině dotazovaných (92%) rodiče doma někdy alkohol nabídli. Toto chápu jako plusový bod ve výchově. Přílišné tabuizování drogy ji dělá atraktivnější, domnívám se.

Co se týká vztahů, rodinného života a řádu v rodině čísla jsou v pozitivních hodnotách. 83% rodin respondentů bývá většinou pohromadě, v 63% rodinách existují jasná pravidla a rovněž 63% rodičů, ví, co si jejich děti myslí, které jsou pro ně důležité.

Potvrzení hypotéz č. 1,2,3,4(viz str. 27) , které se týkají systému v rodině, vztahů, klimatu jednoznačně ukazuje kudy vede cesta k úspěchu. Embrio problému je třeba hledat jen a jen v rodině.

Nepotvrzení hypotézy 5, tedy zjištění, že dívky pijí častěji než chlapci si vysvětlují tím, že dívky mají dospívání přeci jen složitější a také u nich přichází dříve.

Potvrzení hypotézy č. 6 zdůvodňují tím, že studenti Soukromé hotelové školy mají k alkoholu snazší přístup a také disponují většími finančními možnostmi, jelikož si po dobu studia mohou vydělat při praxích, než studenti Gymnázia Josefa Ressela.

Závěr

Domnívám se, že se mi podařilo splnit cíle, jež jsem si stanovila. Představila jsem zde alkohol jako dlouho podceňovanou drogu, která zasahuje do životů nejen těch, jež ji zneužívají. Neopomněla jsem zdůraznit jak zhoubný vliv má tento patologický jev na dětskou duši, na správný osobnostní rozvoj dětí a mladistvých. Také jsem se věnovala otázkám týkajících se důvodů zneužívání alkoholu u nezletilých. Značný prostor v práci věnuji důvodům pramenícím z rodiny a jejich interních pravidel, z rodinného zázemí, vztahů v ní, osobnosti rodičů.

Nezapomněla jsem ani připomenout veliký vliv masmédií, který ovlivňuje nás všechny, ale děti a mladistvé především.

V kapitole týkající se prevence jsem opět do hlavní role obsadila rodinu, rodiče. Ovšem z práce vyplývá, že ani škola a celá společnost není z obliga. Nejideálnější je kooperace všech těchto aspektů.

V teoretické části, jež jsem vypracovala pomocí kvantitativní metody dotazníkového šetření, která mi dovolila v krátkém časovém úseku získat hodně informací, jasně vyplývá, jak na tom nezletilí na Pardubicku jsou s alkoholem a jeho zneužíváním.

Nejvíce mě překvapila informace, že 16% dotazovaných nepije vůbec a stejných 16% pije každý pátek i sobotu- z extrému do extrému.

Z vyhodnocení odpovědí je zřejmé, že zneužívání alkoholu je častokrát tolerováno samotnými rodiči, což si myslím, bude asi kámen úrazu celého problému. Tento fakt spolu s tím, že ani sama společnost, jež tento jev bagatelizuje a toleruje, nahrává bujnému rozvoji zneužívání alkoholu nezletilými.

V průzkumu rovněž můžeme vidět, že pokud nezletilý vyrůstá v úplné rodině, kde rodiče vědí, co a kdy jejich dítě dělá a sami alkoholu příliš neholdují, potom takový jedinec je tímto sociálně patologickým jevem ohrožen v menší míře než ten, jež žije v opačném prostředí.

Výsledek, že dívky pijí častěji než chlapci podle mého názoru vypovídá o tom, že dívky, které jsou zpravidla emocionálnější než chlapci, si více berou k srdci dnešní spotřební dobu, kde častokrát vítězí vzhled a značkové oblečení nad vzděláním, hůře se smiřují se vzory krásy, jež jim předkládají média. Důsledkem toho trpí komplexy častěji než chlapci, a proto se i častěji uchylují ke zneužívání alkoholu.

Přínos této práce vidím v uvědomění si problému, že zneužívání alkoholu nezletilými je již opravdu dlouhou dobu podceňovaný a tolerovaný jev naší společnosti, který je třeba řešit, neboť děti jsou naše budoucnost.

Prameny:

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. : *Vývojová psychologie*. 3. vydání, Praha : Grada publishing, spol. s.r.o., 1998, 343 s. ISBN 80-7169-195-X.

RICHTEROVÁ, M., HOLUB, K., MEČÍŘ, J., TRNKA, Z. *Psychopatologie*. 1. vydání. Praha : SPN, 1969. ISBN 16-903-69.

NEŠPOR, K.: „Průchozí“ drogy: co by měli vědět rodiče a další dospělí, kteří se starají o děti a dospívající. 1. vydání. Praha: Státní zdravotní ústav, 2002. 28 s. ISBN 80-7071-198-1.

NEŠPOR.K.: *Alkohol a jiné návykové látky u dětí, 2004* [online]. c2004 [cit. 23.2.2009].
Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html>

NEŠPOR.K.: *Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí, Časná a krátká intervence, 1998* [online]. c1998 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html>.

NEŠPOR.K.: *Alkohol drogy a vaše děti, Jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat a jak je zvládat* [online]. c2003 [cit. 23.2.2009]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> .

NEŠPOR.K.: *Příručka pro život ve 21. století* [online]. c2004 [cit. 23.2.2009].
Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html>.

NEŠPOR.K., SCHEANSOVÁ.A.: *25 reklamních triků a jak se jim bránit* [online]. c2009 [cit. 23.2.2009] .Dostupné z: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-nespor.php?itemid=5828>

NEŠPOR.K.: *Alkohol, jiné návykové látky a stres* [online]. [cit. 23.2.2009].
Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> .

NEŠPOR.K. : *Evropský akční plán o alkoholu 2000 – 2005* [online]. c 1999 [cit. 23.2.2009].
Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> .

DVOŘÁK. T., : Alkohol u dětí? Móda říká psycholog [online]. c2009 [cit. 23.2.2009] . Dostupné z : http://kolinsky.denik.cz/z_domova/alkohol_deti_psycholog_20080209.html .

Alkohol u dětí a mládeže [online]. c2008 [cit. 23.2.2009] . Dostupné z : <http://dejinyalkoholu.blogspot.com/2008/04/alkohol-u-dt-mldee.html>

Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách [online]. c2007 [cit. 23.2.2009] . Dostupné z: <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=30263>

Příloha:

Příloha č. 1

Maketa dotazníku :

Dotazník

Zneužívání alkoholu u nezletilých na Pardubicku

Pěkný den, respondente!

Dotazník je anonymní, neboj se tedy, že tvé odpovědi uvidí rodiče či jiné osoby, kterým se musí lhát, že si sem tam dáš místo lima pivo.

Odpovídej tedy, prosím, pravdu a nic než pravdu, ať není můj výzkum pseudovýzkumem. Díky Ti a k tomu, necht' Ti dopomůže Tvé svědomí.

Nuže, přistoupíme k samotnému dotazování.

Zajímá mě ...

Tvé pohlaví

- a) žena
- b) muž

Kolik je ti let? _____

Kde studuješ? _____

Odkud jsi?

- a) z vesnice
- b) z města

---

1) Jak trávíš volný čas? (napiš mi, prosím, pár vět)

-----

2) Jak často piješ alkohol?

- a) vůbec (neodpovídej na otázku č. 3, 5,6,7,8,9,10,11,12,13,22)
- b) příležitostně
- c) 1 krát měsíčně
- d) 2krát měsíčně
- e) každý týden v pátek
- f) každý týden v sobotu
- g) každý pátek i sobotu
- h) více jak 2 krát do týdne
- ch) každý den
- h) jiná možnost jaká? _____

3) Kde piješ alkohol?

- a) na diskotékách
- b) v restauracích (hospoda)
- c) v klubu
- d) v parku
- e) doma
- f) na jiných místech _____

4) Je předkládání občanského průkazu při nákupu alk. nápojů v restauracích, barech či obchodech pravidlem?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) občas
- d) spíše ne
- e) vůbec

4) K tvým oblíbeným alkoholovým nápojům patří?

- a) pivo
- b) víno
- c) tvrdý alkohol jaký? _____
- d) míchané drinky jaké? _____
- e) jiné _____

5) Alkohol si kupuješ za?

- a) kapesné od rodičů
- b) nárazové finanční injekce od prarodičů
- c) peníze z brigád
- d) nechávám se zvat
- e) jiný zdroj _____

6) Proč piješ alkohol?

- a) protože mi chutná
- b) limo je dražší než alkohol
- c) abych se bavil/a
- d) abych si dodal/a odvahu
- e) protože pije každý, je divné nepít
- f) protože chci zapomenout na splíny, problémy, nezdary, mindráky
jaké? _____
- g) jiný důvod jaký? _____

7) V jakém stavu zpravidla jsi, když popíjíš?

- a) spokojený, sdílný, veselý výraz, živá mimika, výřečnost, smích, rozpustilý, přátelský, mám pocit sebejistoty – cítím se lépe, tvé starosti jsou „lehčí“
- b) nekritický, netaktní, křičím, zpívám, nedbám okolí, impulsivní, nenaslouchám ostatním, zčervenám, stoupá ti tep , mám pohyby neuspořádané , porážím sklenice, vrávorám se, mám rozdvojené vidění
- c) únava, ospalost, zvracení, obličej bledne, bezvědomí, necitlivost, inkontinence (pomočení, pokálení), tep slabý, zpomalené dýchání, rozšíření zornic, zástava dechu
- d) jiný stav jaký? _____

8) Máš zkušenost s pobytem na záchytce?

- a) ano
- b) ne

9) Byl/a jsi někdy v opilosti nebezpečný/á svému okolí (budit pohoršení, působit výtržnosti, rvát se, přepadat, provádět vloupání, demolovat či řídit motorová vozidla)?

- a) ano Jak? _____
- b) ne

10) Byl/a jsi někdy v opilosti nebezpečný/á sám/ sama sobě?

- a) Ano Jak? _____
- b) ne

- 12) Platil/a jsi někdy pokutu za pití alkoholu v nezletilosti?
- a) ano
  - b) ne
- 13) Jsou rodiče rozvedení?
- a) ano
  - b) ne
- 14) Vzpomeneš si, zda Ti někdy rodiče nabídli skleničku alkoholu či panáka (Silvestr, Vánoce)
- a) ano
  - b) ne
  - c) ne, alkohol je u nás tabu
- 15) Jak často pije maminka alkohol?
- a) vůbec
  - b) příležitostně
  - c) často (v posledních 30 dnech 10 krát a více)
  - d) každý den
  - e) jiná možnost jaká? _____
- 16) Jak často pije tatínek alkohol?
- a) vůbec
  - b) příležitostně
  - c) často (v posledních 30 dnech 10 krát a více)
  - d) každý den
  - e) jindy kdy? _____
- 17) Vědí rodiče, že piješ alkohol?
- a) ano
  - b) ne
- 18) Bývá Tvoje rodina zřídka pohromadě?

- a) ano
- b) ne

19) Existují ve Tvé rodně jasná pravidla, co smíš – co nesmíš ?

- a) ano
- b) ne

20) Vědí rodiče, co si myslíš o věcech, které jsou pro tebe důležité?

- a) ano
- b) ne

21) Vědí vždy rodiče, kde jsi a co děláš?

- a) ano
- b) ne

22) Pociťuješ touhu kupovat si produkty, které vidíš v reklamách (TV, internet, rádio)?

- a) ano
- b) ne

Prostor pro tvoje připomínky k dotazníku, či cokoliv, co chceš k danému tématu uvést.

Děkuji ji Ti mnohokrát za Tvůj čas a upřímnost!